БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

128 (8653) | 1958 оной июниин 1, воскресени | Сэн 20 мүнгэн

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

КУКУРУЗА ЕХЭЭР УРГУУЛБАЛ, һҮ, ТОһО, МЯХА ЭЛБЭГЭЭР АБАХАШ

Прибайкальска аймагай «Прибайкалец» колхоз кукуруза тарижа дүүргэжэ байна. Тракторист А. Т. Коношонкин, сеялкэшэн М. Г. Нетёсов хоёр кукуруза һайн шанартайгаар тарина. **Зураг дээрэ:** нүхэд Коношонкин, Нетёсов гэгшэд Иркилек нютагта кукуруза тарижа ябана. **А. Мантаевай фото.**

Советско-финляндска Коммюнике

[Фи]нляндска Республикын Президент Урхо Кекконен Советскэ Со[циа]листическэ Республикануудай [Холбо]ой Верховно Соведэй Президиумэй, тэрэнэй Түрүүлэгшэ К. Е. [Вор]ошиловай уряалаар хани ёһо[ор] айлшалгаар ерэжэ, Советскэ [Союз]да майн 22-һоо 31 хүрэтэр бай[гаа]. Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр [Рал]во Юхо Хюнинен, Худалдаа [наймаа]най ба Промышленностиин [мин]истр Лаури Кивекяс, Зам харилсаанай ба ниитын хүдэлмэриин [таһаг]дохи министр Ээро Антикайнен, [Финл]яндиһаа СССР-тэ байдаг Элсайд Ээро А. Буори, Генеральдиректор Ральф Тэрнгрен, Хүдөө [ажахы]лай эрдэм ухаанай, ой модоной [...]лай доктор Йоханнес Виролай[нен], Парламентын Хоёрдохи Вице-[түр]үүлэгшэ Тойво Куяла, Генерал-[лейт]енант Тауно Вильянен, парла[мен]тын гэшүүн Онни Пелтонен, про[фесс]ор Эса Кайтила, Гадаадын Хэ[рэгүү]дэй Министерствын Политиче[скэ] таһагые Даагша Ральф Энкель [гэгш]эд тэрээнине үдэшэжэ ябабад.

[Тэ]дэнэр айлшалха үедөө Москва[гаар]е, тэрээнэй һони һонин зарим [газ]рнуудые үзэхэ, тэрэшэлэн Ле[нин]град, Свердловск, Ташкент ошо[ж]эһэн хараатай байгаа. Эдэ горо[дуу]даар ябахадаа Финляндска Рес[публ]икын Президент соёл болбосо[ролой] элдэб эмхи зургаануудаар, [пром]ышленна предприятинуудаар [ор]а хараһан байна. Гадна, Уз[бе]кэ ССР-тэ ошоходоо хүдөө ажа[хын] барилгын хүдэлмэрине ябажа [хар]аһан байгаа.

[Эн]э айлшалгын үедэ нэгэ талаһаа [ССС]Р-эй Верховно Соведэй Прези[диум]эй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворош[илов], СССР-эй Министрнүүдэй Со[ведэй] Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев [ба] нүгөөдэ талаһаа—Финляндска [Респ]убликын Президент Советскэ [Союз] Финлянди хоёрой хоорондохи [харил]саан тушаа, тэрэшэлэн эдэ [оронуу]удта хамаатай уласхоорондын [зарим] асуудалнууд тушаа һанал [бодол]оо үргэн ехээр хэлсэһэн бай[гаа].

[Со]ветскэ Союзай талаһаа СССР-[эй М]инистрнүүдэй Соведэй Түрүү[лэгшы]н Нэгэдэхи орлогшо А. И. [Мико]ян, СССР-эй Министрнүүдэй [Сов]эй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи ор[логшо] Ф. Р. Козлов, СССР-эй Вер[ховн]о Совсдэй Президиумэй гэшүүн [А.] Кириченко, СССР-эй Гадаа[дын] Хэрэгүүдэй Министр А. А. [Гро]мыко, СССР-эй Гадаадын Ху[далд]аа наймаанай Министр И. Г. [Каба]нов, СССР-эй Гадаадын Хэрэ[гүүд]эй Министрын Орлогшо А. В. [Заха]ров, СССР-һээ Финляндида [байда]г Элшэн сайд В. З. Лебедев, [СССР]-эй МИД-эй Скандинавска [оронуу]дай Таһагые Даагша К. К. [Сыс]онов гэгшэд, Финскэ талаһаа—[През]идентые үдэшэжэ ябаһан хү[нүүд] эдэ хэлсээнүүдэй болоходо ха[бааде]лсаба.

[Со]ветскэ Союз Финлянди хоёрой [хоор]ондо хүршэ ёһоной, имагта [һайн] харилсаан бии болонхой гэ[жэ], тэрэ харилсаан эдэ хоёр оро[нуудай] үндэһэн шухала интерестэ [тааралдаг] туладаа тэдэнэй хани ба[рисаан]е хойшо хойшодоо дэмжэн бэ[хижүү]лхэ бата бэхи һуури бии бол[оно] гэжэ үнэн сэдьхэлээрээ хөөрэл[дэһэн] байха үедөө тус хоёр гүрэнэй [тэмд]эрилэгшэд ханамжатайгаар [тэмдэг]лэһэн байнад. Хани ёһоной харилсаан гансашье СССР бо[лон] Финляндиин арадуудта ашатай [бэшэ]гүй, харин бүхы дэлхэй дээ[рэ] эб найрамдал хүсэгшэ бүхы [орон]удай арадуудта бултандань [аша]й туһатай байха. Юуб гэхэ[дэ, ии]мэ хани харилсаан эбтэйгээр [...] оршохо гэдэг ёһоной бүтэм[жэтэй] һайн байһанайнь гэршэ мүн.

[Пол]итическэ, экономическа ба [нийгэ]мэй байгууламжын талаар [Совет]скэ Союз Финлянди хоёр хоо[рон]до ондо ондоо байбашье һаа, [...] али алиндаа туһатай, али [алинд]аа хүндэлэлсэжэ, үгэеэ ойлгол[сожо] байбал, зэргэлээд тон һай[наар] ажаһуужа шадаха байһанаа [хоёр]ой урда тээхи һайн дүн дүр[шэлн]ээрэһээ хоёр орон доторoo [үзэжэ]жо абабад.

[Гүр]энэй өөрын эрхые, бэеэ даан[гаа б]айдалаа дам дамаа хүндэлэлсэхэ, али нэгэн гүрэнэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй гэһэн гурим эдэ хоёр оронуудай барисаа саашадань хүгжөөхэдэ тусгаар удхашанартай юм. 1948 ондо баталагдаһан аад, 1955 ондо үшөө 20 жэлээр һунаагдаһан хани барисаан, хамта ажаллалга, дам дамаа туһалалсалга тухай Договор дотор энэ гол гурим баримталха гэһэн хэлсээн туйлагдаһан байгаа.

Дурсагдагша договор Финляндиин аюулгүй байдалые хангаха, СССР-эй баруун хойто хилын ойроо хүртэшэгүйе хангаха шухала зүйл байһан туладаа Хойто Европодо эб найрамдал бэхижүүлхэдэ ехэ удхашанартай юм.

1957 оной февралиин 2-то, июниин 12-то толилогдоһон советско-финляндска хамтын Коммюнике дотор хэлэгдэһэн гол гуримууд хүсэд бүтэмжэтэй байгаа гэжэ, Советскэ Союз Финлянди хоёрой хоорондохи харилсаанай шэнжэ түхэл, хараа шэглэлынь тэдэ коммюникенүүд дотор зүбөөр тодорхойлогдоһон байгаа гэжэ мүнөөшье тооложо шадахадаа ханамжатай байһанаа хоёр Тала мэдүүлбэ. Хүршэ ёһоной энэ һайн харилсаагаа саашаданшье дэлгэрүүлгэдэ, 1948 оной договорой үндэһөөр совет ба финскэ арадуудай хоорондо бэе бэедээ этигэлсэхэ, бэе бэеэ ойлголсохо ябадалые улам бэхижүүлгэдэ туһалхаар оролдохобди гэжэ хоёр Тала мэдүүлбэ.

Али али таладаа ашатай туһатай экономическа барисаа тогтоохо, тэрэшэлэн СССР болон Финляндиин хоорондо научно-техническэ харилсаа амжалтатайгаар хүгжөөхэ гээшэ шухала удхашанартай гэжэ хэлсээнэй үедэ тэмдэглэгдэбэ. Тиихэ зуура, худалдаа наймаанай болон экономическа бусад холбоо барисаа саашадань үргэдхэхэ шухала нүхэсэл бии юм гэжэ тэмдэглэгдэбэ.

1951—1955 онуудта, 1956—1960 онуудта СССР Финлянди хоёрой хоорондо эд бараа абалсаха тухай хэлсээнүүд хоёр орондо хоюуландань таатай байгаа, али али талаһаа таһалдалгүйгөөр эд бараа абалсаха арга олгоо, энэнь хоёр ороной экономическа ажабайдалда нилээд аша туһа хүргөө гэжэ хэлсээнэй үедэ ханамжатайгаар тэмдэглэгдэбэ. Энэ һайн дүй дүршэлдөө урмашаһан хоёр Тала 1961—1965 онуудта эд бараа абалсаха тушаа шэнэ хэлсээн Финляндиин үүсхэлээр баталха гэжэ, мүн энэ асуудалаар эртээнһээ хэлсээ хэжэ эхилхэ гэжэ үгэсэ ойлголсобо.

Советскэ Союз 400—500 миллион түхэригэй зээли багахан түрисэлэлгэтэйгөөр Финляндида үгөө һаань һайн байгаа гэжэ Финскэ талаһаа мэдүүлэгдэһэн байба. Тиихэдээ Финлянди тэрэ хүсэлөө иигэжэ тодорхойлһон байна гэбэл: Финляндиин экономикын бүтээсые саашадань дээшэлүүлхын тула, хүн зониие ажал хүдэлмэреэр хангахын тулада тэрэ зээли хэрэглэгдэхэ ёһотой, тэрэ зээли эд бараагаар абтаха ёһотой гэжэ хэлэгдэбэ. Советскэ Тала энээниень гол түлэб зүбшөөһэн байгаа. Тиигээд Финляндиин правительствын тодорхой дурадхал бэлдэһэнэйнь һүүлээр энэ асуудалаар хэлсээ эхилхэ ёһотой гэжэ хөөрэлдэгдэһэн байна.

Мүн Сайменскэ нуурнуудые Финскэ заливтай холбодог Сайменскэ каналые Финлянди эгээн һайнаар яабал ашаглахаб гэһэн асуудал финскэ Талын үүсхэлээр зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

Хоёр оронуудайнгаа хоорондохи хани ёһоной һайн харилсаа хараадаа абажа, мүн Финляндида энэ каналай экономическа ехэ удхашанартай байһые хараадаа абажа, Финляндида ашагтай туһатай байхаар энэ каналаар транзит зөөхын тулада тэрээниие 50 жэлээр хэрэглэхэ тухай хэлсээ баталхаар бэлэн байнабди гэжэ советскэ Тала мэдүүлбэ. Тиихэдээ хоёр Тала энэ каналай өөһэд өөһэдтөө хамаата хубиие заһан һэльбэжэ, хойшодоо һайнаар барижа байха ёһотой болоно. Сайменскэ каналаар ашаа һаадгүйгөөр, сэхэ зөөхэ эрхэ Финляндида олгохо — тиимэ хэлсээ баталхын тула тон һаяшагаар хоёр тала хөөрэлдэжэ эхилхэ гэжэ үгэеэ ойлголсогдобо. Высоцко (Уурас) гэжэ портдо ашаа буулгаха ба тээхэ, мүн хадагалха талмайнуудые финскэ зургаанда арендын ёһоор тушааха хэлсээ советскэ ажахын организациин, мүн финскэ тиимэ зургаанай хоорондо баталуулха гэжэ хоёр тала хэлсэбэ.

Соёл болбосоролой, спортивна холбоо барисаанай талаар, тэрэшэлэн хоёр оронуудай элдэб организацинуудай хоорондохи харилсаанай талаар туйлагдаһан һайн үрэ дүнгые Советскэ Союзай, Финляндиин гүрэнэй ажал-ябуулагшад ханамжатайгаар тэмдэглэбэд, энэнь СССР-эй ба Финляндиин арадуудай хоорондохи хани барисаа бэхижүүлхэдэ туһална.

Хэлсээнүүдэй үедэ уласхоорондын харилсаанай зарим асуудалнууд дээрэ тоггогдоһон байгаа. Гэхэтэй хамта, хэдэ хэдэн шухала асуудалнуудаар хоёр оронуудай адли хараатай байһаниинь тодорбо.

Дам дамаа этигэхэ, бэе бэеэ хүндэлхэ ба ойлголсохо гэһэн харилсаата Советскэ Союз Финлянди хоёр гүрэнүүдэй хоорондо эбтэйгээр, хүршэ ёһоор ажабайха тухайда Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Генеральна Ассамблейн XII сессеэр баталагдажа абтаһан резолюциие бэелүүлнэ, тиигээд бүхы гүрэнүүдтэ хандаһан Генеральна Ассамблейн энэ һайшаал дурадхалые саашадаашье бэелүүлхэ хүсэлтэй байна гэжэ хоёр тала тэмдэглэбэ.

Ниитын ямаршье байгууламжатай һаа өөрэгүй, гүрэнүүдэй эбтэйгээр зэргэ оршон байха ябадал уласхоорондын эб найрамдал болон аюулгүйе бэхижүүлхэ зорилготой гүрэнүүд хоорондын эбтэ харилсаае али болохоор хүгжөөхэдэ тон һайн арга мүн болоно гэжэ хоёр Тала этигэжэ байһанаа мэдүүлбэ. Арадуудай ажабайдалые улам һайжаруулха, тэдэнэй дам дамаа этигэлсэлгые һайжаруулха эбтэ хани харилсаае али болохоор хүгжөөлгэ бүхы арадуудай һанал хүсэлдэ тааараха байгаа гэжэ хоёр Тала тоолоно.

Гадаадынгаа политика бэелүүлхэ зуураа эб найрамдалда дуратай, нейтральна байхадаа, агууехэ оронуудай хоорондохи зүрилдөөнэй газаа тээ байхадаа, политическэ, экономическа ба ниитын ямаршье системэтэй гүрэн байг өөрэгүй — бүхы гүрэнүүдтэй дам дамаа хүндэлэлсэхэ хани ёһоной харилсаатай байхадаа Финлянди болбол гүрэнүүдэй бэе бэеэ ойлголсохо хэрэгтэ айхабтар ехээр туһална. Тиимэ хадаа бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай хэрэгтэ өөрынгөө талаһаа туһална гэжэ хоёр Тала тэмдэглэбэ.

Финлянди болбол бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ зорилготой хэмжээ-ябуулгануудые бултыень дэмжэнэ, тэдэ хэмжээ-ябуулгануудта дүүрэн дэмжэлгэ үзүүлнэ гэжэ финскэ Талаһаа мэдүүлэгдэһэн байна. Энээнэй гэршэнь юун болоноб гэхэдэ, эдэ хоёр оронуудта толилогдоһон документнүүд болоно. Уласхоорондын эб найрамдал ба аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ хэмжээ абаха шухала гэһэн асуудалаар 1957 оной декабриин 10-да Советскэ правительствын эльгээһэн нотодо Финляндиин правительствын хараа бодолынь тэдэ документнүүд дотор хэлэгдээ һэн. Мүн тэрэшэлэн 1958 оной мартын 31-һээ эхилээд элдэб түрэлэй ядерна зэбсэгэй туршалгые орон дотороо болюулха тухай СССР-эй Верховно Соведэй шиидхэбэриие тэдэ документнүүд дотор Финляндиин правительство һайшааһан байгаа.

Уласхоорондын оршон байдалда бии болоһон мүнөө сагай этигэлсэдэггүй ябадалые үгы хэхын тулада, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бата бэхеэр тогтоохын тулада буу зэбсэг хуряаха талаар бүтэмжэтэй һайн хэмжээ абаха шухала болоод байна гэжэ хөөрэлдөөнүүдэй үедэ тэмдэглэгдэбэ. Атомна болон водородно зэбсэг гаргажа, тэрээнээ туршаха гэхэ мэтэшэлэн улам ехээр зэбсэгжэлгын мүнөө үргэлжэлжэ байһан ушар эб найрамдалай хэрэгтэ илангаяа ехэ аюултай юм. Атомна болон водородно зэбсэгэй туршалгые энэ дары хаана хаанагүй болюулха тухай хэлсээн туйлагдаа һаа, буу зэбсэг хуряаха асуудалые шиидхэхэдэ шухала хэрэгтэй алхам болохо һэн, уласхоорондын шанга байдалые һуларуулхада ехээр туһалха һэн гэжэ хоёр Тала батаар этигэжэ байна. Иимэ хэлсээн баталагдабал, дурсагдагша буу зэбсэгые эсэслэн, бүримүһэн хорихо талаар үгэеэ ойлголсоходо эрхэ бэшэ туһалха байгаа гээд хоёр Тала һанана.

Ядерна болон ракетнэ буу зэбсэгһээ сүлөө—тиимэ зоно Центральна Европодо байгуулхые Советскэ Союзай болон Финляндиин гүрэнэй ажал-ябуулагшад зүбшөөнэ. Яахадааб гэхэдэ, тэдэнэй һанамжаар хадаа хэрбээ тиимэ зоно байгуулагдабал Европодошье, бүхы дэлхэй дээрэшье түгшүүрилтэ байдал һуларуулхада шухала хэрэгтэй шата боложо үгэхэ бэлэй.

Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин зорилго болон гуримуудай үндэһөөр уласхоорондын эб найрамдал ба аюулгүйе дэмжэн сахиха зорилготой хэмжээ-ябуулгануудта тон ханамжатайгаар хабаадалсаха хүсэлтэй байһанаа хоёр Тала баһа дахин баталан мэдүүлбэ. Универсальность гэдэг гол еһые бэелүүлээд байбал лэ, тусгаарлабал, ООН-дохи хуулита эрхыень Хитадай Арадай Республикада үгөөд байбал лэ Нэгэдэмэл Нацануудай Организаци үрэтэй һайнаар ажаллажа шадаха байгаа гээд хоёр Тала һанамжаяа мэдүүлбэ.

Хойто Европын оронуудай бэе бэедээ этигэһэн тиимэ харилсаа тэдэнэй хоорондо саашадань хүгжөөгөөд байбал, эб найрамдалай ба аюулгүйн хэрэгтэ туһалха бэлэй гэжэ энэ районд охи байдал тухай хэлсэхэ үедэ тэмдэглэгдэбэ.

Финлянди болбол бусадай байдалда хамааралсахагүй гэһэн хараа бодолоо баримталжа, уласхоорондын байдалдахи арсалдаа зайсуулха, арадуудые бэе бэедэнь дүтэлүүлхэ, һайн харилсаатай болгохо, зүрилдөөнүүдые үгы хэхэ гэһэн зорилготой бүхы юумые дэмжэхэ гэжэ дэлхэйн бүхы оронуудтай харилсахадаа шууд сэхэ оролдоно. Финлянди болбол илангаяа Хойто Европын оронуудтай харилсахадаа эдэ гуримуудые баримтална. Мүн бэе бэеэ бүри һайн ойлголсохо, бэе бэедээ бүри ехээр этигэлсэхэ гэжэ тэдэ оронуудтай хүсэеэ нэгэдэн оролдоно.

Мүн лэ Хойто Европын оронуудтай хани ёһонойнгоо барисаае, бэе бэеэ һайнаар ойлголсолгые улам бэхижүүлхэ гэжэ оролдоно, тиихэдээ энэ зорилгоор, мүн Европын энэ хубида эб найрамдал ба аюулгүй байдал бэхижүүлхэ зорилгоор СССР-эй болон эдэ оронуудай хоорондо хани барисаае болохол аргаарнь хүгжөөн дэлгэрүүлхэ гэжэ тэдээнтэй хамтадаа оролдобол ашатай туһатай гээд советскэ Тала мэдүүлбэ. Хойто Европодо эб найрамдал бэхижүүлхэ зорилготойгоор. тэндэхи оронуудай дурадхал оруулбалынь советскэ Тала тэрээнииень тон дуратайгаар хаража үзэхөөр бэлэн байһанаа мэдүүлбэ.

Советскэ Талын энэ мэдүүлгые Финскэ Тала һайшааһан байна.

Һанал бодолоо иигэжэ хэлсэлгэ хоёр оронуудай бэе бэеэ бүри һайнаар ойлголсоходо туһалба. Энэ хэлсээн бэе бэедээ этигэхэ, хүндэлхэ гуримаар үнгэрбэ. Энэ гээшэмнай СССР болон Финляндиин хоорондо оршожо байгаа хүршэ ёһоной һайн харилсаае баталан харуулна. Һаналаа иигэжэ хэлсэхэ гээшэ хоёр гүрэнэй ударидагшадай бэеэрээ уулзан, барисаатай болохо ябадалда туһалһан байна.

Финляндска Республикын Президент Урхо Кекконен гэдэгэй Советскэ Союзда ханиин ёһоор айлшалжа ерэһэн ушар хоёр оронуудай саашадаа бүри дүтэлхэдэнь, советскэ болон финскэ арадуудай бэе бэедээ бүри ехээр этигэдэг болоходонь туһалха, эб найрамдалай хэрэгтэ туһалха байна гэжэ хоёр Тала түгэсхэлдэнь тэмдэглэбэ.

Москва, 1958 оной майн 30.

Хайша хэрэгээр хандана

Газарай хүрьһэн наранай элшэдэ һайса дулаасажа, Мухаршэбэрэй аймагай колхозууд кукуруза тарилгада жэгдэрэн орожо эхилбэ. Гэбэшье, аймагай зарим колхозууд кукуруза тарилгаяа шанар муутайгаар үнгэргэжэ байна. Агротехническэ заабаринууд наринаар сахигданагүй.

Жэшээлхэдэ, «Үнэн» колхоз аймаг дотороо эгээл түрүүлэн тарилгадаа ороһон байгаа. Энэ колхозой 3-дахи комплексно бригадын поли дээрэ ерэбэбди. Тус бригадынхид хамта 45 гектарта кукуруза тариха түсэбтэй. Тэрэнэйнь 5 гектарынь гараар таригдаха юм.

Бригадын кукуруза тариха поли дээрэ 4—4 хүнһөө бүридэһэн 4 звено гараар тарилга хээ. Теэд маркировко муугаар хэгдэһэн дээрэһээ участогуудайнь алишье талада сэхэ квадрадууд гаргагдаагүй. Кукуруза пар дээрэ таригдажа байна. Полинь дахин хахалагдаад, культиватораар хэрээһэлүүлэн маркировко хэһэнэйнь һүүлээр газарайнь шииг нойтон хаташанхай. Тэрэ мүртэнь уһалнагүй. Тиихэдэ кукурузын үрэһэн нормоһоо үлүү ехээр гаргашалагдаһан байна. Хонхорхой бүхэндэ 4—5 монсогор үрэһэ хэхын орондо, 7—8 хүрэтэр хэжэ тарина. Тиихэдэ түрүүшын үдэр 1 гектарһаа үлүүтэйхэн газарта 20 шахуу килограмм үрэһэн гаргашалагдаа. Гадна, кукуруза тариха газар наг шэбхээр үтэгжүүлэгдээгүй байшоо.

—Кукурузынтнай поли дээрэ наг шэбхэ юундэ гаргагдаагүйб?—гэжэ колхозой хүтэлбэрилэгшэдһөө асуухада: Тэндэ дүтэ шадар малай фермэ, гүүртэ үгы юм,—гэжэ тэдэнэр харюусана. Кукурузын поли дээрэ нютагай үтэгжүүлгэ ехээр гаргажа тарааха арга боломжо колхоздо яһала бии байгаа. Теэд энээниие хэрэгсээгээгүй байһаниинь гайхалтай.

Кукурузын таригдаһанай һүүлээр ургасынь хойноһоо һайнаар харууһалха, ряд хоорондын элдүүрилгэ саг соонь зүбөөр хэхэ, зүб квадрат гаргаха тушаа звенонуудай гэшүүдтэ даабари үгтөөгүй байшоо. Маркировко хэгдэһэн участогуудай зарим газарта квадрадуудынь мэдэгдэнэгүй. Тэндэ миил таамагаар тарилга хэгдэнэ.

Кукуруза тарижа эхилһэн үдэр тэндэ колхозой агроном байлсаагүй.

Комплексно бригада бүхэндэ кукуруза ургуулха комплексно агрегадууд эмхидхэгдэхэ, тэдээндэ участогууд даалгагдажа үгтэхэ ёһотой байгаа. Колхозой 1-дэхи комплексно бригадада иимэ агрегат эмхидхэгдэнхэй. Эндэхид Курска областиинхидой уряа-бэшэгые халуунаар дэмжэн, кукурузынгаа полиин гектар бүриһөө 300 центнерһээ доошо бэшэ ургаса абахаар шиидээ. Гэбэшье, бэшэ бригадануудтань мүнөө хүрэтэр иимэ агрегадууд эмхидхэгдээгүй.

Мүн колхозой правлени, парторганизаци агрегадай гэшүүдые урмашуулха хэмжээ-ябуулга хараалха аад, тэрэнээ удааруулжа байна.

Удаа, дараалан Калининай нэрэмжэтэ колхоздо кукуруза тарилгаяа эхилээд, энэ ургамалые 100 гектарта тариһан юм. Гэбэшье, колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд кукуруза тарилгада хайша хэрэгээр хандана. Юуб гэхэдэ, анханда кукуруза пар дээрэ таригдахаар хараалагдаа һэн. Теэд мүнөө болоходо тэрэ пар дээрэ ороохо тарижархёо. Тиимэһээ нёдондо кукуруза тариһан газараа дахин элдүүрилжэ, тэндээ тарилга хэхэ баатай болонхой. Теэд энэ газарынь нэгэшье тонно наг шэбхээр үтэгжүүлэгдээгүй бшуу.

—Нёдондо кукуруза тарихадаа энэ газараа наг шэбхээр үтэгжүүлээ һэмди,—гэжэ колхозой агроном нүхэр Черных убайгүйгөөр хөөрэнэ. Тус колхоз тарилгынгаа 100 гектарай 20 гаһаа дээшэ газарта квадратно-гнездовой аргаар, бэшыень үргэн рядтайгаар таряа. Наруули, ташалан газарта квадратно-гнездовой аргаар тарижа боломоор. Теэд эндэхид элдэб эсын шалтаг барижа, үргэн рядтайгаар тарижа байна.

Мүн Ленинэй, Кировэй нэрэмжэтэ, «Ошон» колхозууд кукурузаяа барагсаан шахуу үргэн рядтайгаар тариба.

Кукурузада иимэ хайша хэрэгээр хандадаг ябадалые дары усадхажа, тарилгаяа саг соонь үнгэргэхын, тэрэнээ имагтал квадратно-гнездовой аргаар хэхын тулада аймагай болон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд хэмжээ абаха ёһотой.

Т. Гармаев, манай корр.

Зориһондоо хүрэхэбди

Энэ жэлдэ ниитынгээ малда шэмэтэ тэжээл элбэг ехээр бэлдэхын тулада манай колхозойхид хамтадаа зуу гаран гектарта кукуруза тарижа, һайнаар ургуулхаар шиидээ һэн.

Тиигэжэ һайн үрэжэлтэй, шииг нойтоор элбэг, һайса элдүүрилэгдэһэн 100 га пар дээрэ хабартаа борнойлго хээд, һүүлдэнь тэндээ гектар бүридэ 2 центнер суперфосфат, 1,5 центнер үнэһэ гаргаабди. Мүн газарынь зөөлэрүүлжэ, культиваци хэгдээ һэн.

Украинын суута таряашан, Социалистическэ Ажалай хоёр дахин Герой нүхэр Гиталовай жэшээгээр, артелиинхиднай кукурузын үндэр баян ургаса абаха зорилгоор тусхай комплексно агрегат эмхидхээ. Энэ агрегадые дүршэлтэй тракторист Иван Истомин хүтэлбэрилхэ, инспектор-эмхидхэгшээр Степан Соковиков гэгшэ ажаллаха юм. Тус агрегадайхид кукурузынгаа тарилгые 5 үдэр соо сүм дүүргээ. Ехэнхидээ «СКГ-6» сеялкээр квадратно-гнездовой аргаар таряа. Гадна арбан га газарта квадратно-гнездовой арга хэрэглэн, гектар бүридэ 8 тонно нэгшээгдэһэн шэбхэ, 2 центнер суперфосфат, уһа хэжэ байгаад, гараар таряа. Кукуруза гараар тарилгада үдэртөө 30 гаран хүн хабаададаг байгаа.

Һаяшаг агрегадайхид арга боломжоёо хаража үзөөд, «кукурузын тарилгын гектар бүриһөө 300 центнерһээ бага бэшэ ногоон эшэ набшаһа ургуулжа абахабди» гэжэ мэдүүлээ.

И. Лаптева, Логовскиин нэрэмжэтэ колхозой агроном.
Бичура.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

МТС-үүдэй хубилгагдаһанай һүүлээр

Бичурын аймаг тарян ажалһаа, мүн мал ажалһаа ашаг шэмэ ехээр абадаг түлөө социалистическэ мүрысөөн республика доторо үүсхэһэн аймаг юм.

Манай аймагай колхозууд, мүн Бичурын совхоз бүхы дээрээ тарян талха шимээр ургуулха гэһэн уялга абаһан байгаа. Гектар бүриһөө ороохо 14 центнер, тэрэ тоодо шэниисэ 16 центнер, сахарай свёкло 120 центнер, хартаабха 130 центнер, зелёно 30 центнер, силосэй ногоо 200 центнер хуряажа абаха уялгатайбди.

Мал ажалай талаар хаража үзэбэл, нёдондо жэлэйхиһээ 60 процент ехээр мяха абаха, тэрэ тоодо гахайн мяха 630 центнер абаха гэжэ хараалагдаа. Үнеэн бүриһөө колхозуудаар — 1800 килограмм, Бичурын совхоздо — 2500 килограмм һү һааха, хонин һүрэгөө 46 процентээр олон болгохо, хонин бүриһөө дунда жэшээгээр 3,2 килограмм нооһо хайшалха, 100 эхэ хонин бүриһөө 150 хурьга абажа мал болгохо гэһэн — иимэ уялгатайбди.

Манай аймагай партийна организаци абаһан энэ ехэ харюусалгата уялгаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ, социалистическэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлхын түлөө ажалшадай тэмсэлые ударидажа байна.

Колхозно байгуулалтые саашадань хүгжөөхэ, МТС-үүдые хубилгаха тухай КПСС-эй ЦК-гэй февральска Пленумэй, СССР-эй Верховно Советэй Нэгэдэхи сессиин тогтоолнуудай гараһанай һүүлээр, МТС-үүдһээ хүсэ ехэтэ машина, техникэ, олон механизаторнууд, тэрэ тоодо 68 коммунистнууд, 86 комсомолшууд колхозуудта ошоод байхадань партиин айком коммунистнуудые колхозой ажалай гол һалбаринуудта зүбөөр хубаарилан табиха, тэдэнэй түрүү үүргые улам дээшэлүүлхэ гэзэд, һаналаа ехээр табижа байна.

Партиин айком парторганизацинуудые тодорхойгоор хүтэлбэрилхын тулада тэдэниие өөрынгөө инструкторнуудта даалгажа үгэһэн байха юм. Манай инструкторнууд эхин парторганизацинуудай хүдэлмэридэ хабаатай бүхы асуудалнуудые һонирходог. Тэдэнэр гансахан партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэри тушаа һонирхоод байдаггүй, мүн ниитэ-политическэ хүдэлмэридэ, партийна һуралсалда анхаралаа табидаг, туһалдаг байнад.

Мүнөө үедэ, МТС-үүдһээ колхозуудта механизаторска кадрнуудай олоороо ошоод байхадань, колхозуудай партийна организацинууд нилээд хүсэтэй болоо. Тиимын тула улад зоной дунда эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулхада һураггүй зохид болонхой. Энээниие хараадаа абажа, партиин айком эхин парторганизацинуудые хүтэлбэрилхэдөө колхозуудай, мүн хүдөөгэй эмхи зургаануудай коммунистнуудые, комсомолшуудые олоноор болон ниитэ дунда эмхидхэлэй болон ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха уялгатай эрэгтэ олоорнь хабаадуулна.

Партиин айкомой инструктор И. Г. Новокрищенных гэгшэ Логовскиин нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин секретарь нүхэр Филатьевтай хэлсэжэ, хабарай тарилгын үедэ тосхондохи агитпунктаа полевой стан дээрэ абаашуулһан байгаа. Тэрэ агитпунктнь ойлгууламжын, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулха бодото центр болоо. «Манай колхоз юу түлөө тэмсэнэб» гэһэн гоё гоё диаграммануудые, фотомонтажууд зурагдажа тэндэнь хадаатай. Агитпункт доторнь элидхэл, лекци уншагдадаг. Тэндэнь бишыхан библиотечкэ бии. Энэ агитпунктын хүдэлмэридэ багшанар, агрономууд гэхэ мэтын мэргэжэлтэд олоороо хабаададаг болоһон байна. Жэшээлхэдэ, багша агитатор Коршунова, комсомольско организациин секретарь нүхэр Бутаков тарилгашадта шэнэ газетэ асаржа, уншажа үгэдэг, шэнэ һонин тухай хөөрэжэ үгэдэг байгаа. Багша Федоров богони болзорто тарилга үнгэргэхэдэ ургасань, али зэргээр дээшэлхэб гэһэн хөөрэлдөө үнгэргэхэдөө, колхозойнгоо ажабайдалһаа жэшээнүүдые абажа харуулаа.

Коммунистнуудай, комсомолшуудай болон хүдөөгэй интеллигенциин үльгэр жэшээгээр, үнэн үгөөр зоригжоһон Логовскиин нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд тарилгаяа 8—9 хоногой турша соо дүүргэхэ зорилго табижа, үдэр һунигүй энэ ажалаа ябуулаа. Трактористнууд Василий Соковиков, Георгий Шиханов үдэртөө 40 гаран гектар таридаг байгаа. Тарилга хэрээһэлүүлэн хэгдэжэ, һүүлээрнь жэгдэлэгдэдэг байба.

Логовскиин нэрэмжэтэ колхозой партиин организациһаа жэшээ абажа, мүн Дзержинскиин нэрэмжэтэ, «Заря коммунизма» колхозуудай парторганизацинууд агитпунктнуудаа хүдөө полевой стануудтаа гаргажа, улад зонойнгоо дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулаа.

Партиин айком эхин парторганизацинуудтай хэлсэжэ, ажахын болон политическэ зорилгонуудые шиидхэхэдээ комсомолшуудта урдынхиһаа улам ехээр түшэглэдэг болохо гэжэ шиидэһэн байгаа. Мүнөө жэл ВЛКСМ-эй айкомой хүдэлмэри тухай КПСС-эй айкомой бюро дээрэ хоёр удаа хэлсэгдэжэ, комсомольско организацинуудай хүдэлмэри һайжаруулха тодорхой тогтоол абтаа һэн. «Мал ажалһаа ашаг шэмэ бүри ехээр абадаг болохын түлөө тэмсэлдэ комсомолшуудай хабаадалга» гэһэн асуудал партиин айкомой бюро дээрэ хэлсэгдэжэ, мал ажал дээрэ комсомолшууд-залуушуулые олоорнь табидаг болохо, комсомол-залуушуулай фермэнүүдые бии болгохо гэжэ тогтоогдоһон байгаа. Энэ тогтоолые бэелүүлэн, мүнөө үедэ фермэнүүд дээрэ 700 гаран хүбүүд, басагад ажаллажа байна. Комсомол-залуушуулай 17 фермэ байгуулагданхай. Шэлэгдэжэ мал ажал дээрэ эльгээгдэһэн комсомолшууд ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Бичурын совхозой һаалиша Дугаров үнеэн бүриһөө нёдондо жэл 2252 килограмм һү һаагаа. «Победа» колхозой залуу гахайша Никипелова 12 гахайһаа 19—19 поршоонхо абажа томо болгоо. Үнэн сэхэ ажалайнгаа түлөө ВЛКСМ-эй ЦК-гэй, обкомой грамотануудаар 20 залуушуул, ВЛКСМ-эй айкомой грамотануудаар 96 залуушуул шагнагдаа.

Мүнөө колхозуудай партийна организацинуудай томо болоод байхадань, тэрэнэй үүргэ ба ажал хүдэлмэриншье мүн лэ ехэ болоно. Тиимын тула шэнэ эрхэ байдалда ямараар хүдэлхэ хэрэгтэйб гэһэн заабари захяа үгэхын тула КПСС-эй айком парторганизациин секретарьнуудай семинар үнгэргөө. Бригадануудта 12 цеховой парторганизацинууд, мүн 24 партийна группанууд байгуулагдаа.

Шэнэ эрхэ байдалда партийна эмхидхэлэй хүдэлмэри энэ мэтээр ябуулжа байнабди. Манай дүй дүршэл мүнөө дээрээ үшөөл бага гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тиигэбэшье, эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэриин шэнэ формонуудые, улам ехэ онол аргануудые оложо, колхозно байгуулалтые саашань хүгжөөхэ тухай Парти, Правительствын тогтоол заабаринуудые дүүргэлгэдэ аймагайнгаа коммунистнуудые, ажалшадые элсүүлхэ байхабди.

Я. ЛЕВИНТАС, КПСС-эй Бичурын айкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.

Партийна комитедүүдэй эмхидхэлэй таһагые даагшанарай семинар

Партиин айкомууд, горкомуудай эмхидхэлэй таһагые даагшануудай 4 үдэрэй семинар КПСС-эй обкомой дэргэдэ үнгэргэгдэбэ. Тус семинарта партиин бүхы айкомуудай, горкомуудай эмхидхэлэй таһагые даагшанар хабаадажа, партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин дүй дүршэл андалдан хөөрэлдэбэ.

Партиин Заиграйн, Бичурын айкомой эмхидхэлэй таһагые даагшанар нүхэд Базаров, Левинтас гэгшэд МТС-эй зонодохи инструкторска группануудай болюулагдаһанай һүүлээр партиин айкомой эмхидхэлэй таһагай ябуулжа байһан ажал хүдэлмэри тухай элидхэл хэлэбэ. Тус аймагуудта КПСС-эй айкомой инструкторнууд колхоз, совхозой эхин парторганизацинуудые даажа абаад, тэдэнэй хүдэлмэридэ үдэр бүри туһалжа, дутуу дундануудые усадхахын түлөө хэмжээ абажа байдаг юм гэжэ элидхэлшэд хэлэбэд.

—КПСС-эй ЦК-гэй февральска Пленумэй түүхэтэ тогтоолой гараһанай һүүлээр манай аймагай колхозуудай эхин парторганизацинууд шэнэ оршон байдалда ажал хүдэлмэреэ бүри һайжаруулжа, тэдэнэй эдэбхи улам дээшэлнэ,—гэжэ партиин Мухаршэбэрэй айкомой эмхидхэлэй таһагые даагша нүхэр Буторов мэдүүлбэ.—МТС-һээ аймагай колхозуудта 85 коммунистнууд, хүдөө ажахын хэдэн олон мэргэжэлтэд ерээ. Мүнөө жэлэй хабарай тарилга урда урдахи жэлнүүдһээ бүри эмхитэйгээр үнгэргэжэ байна, бүхы колхозуудтаа ажахын тоосоо дэлгэрэн нэбтэрүүлхэ зорилго табяад, тэрээнээ бэелүүлхын түлөө партиин айком ехэхэн оролдолго гаргана,—гэжэ үгэ хэлэгшэ саашань үргэлжэлүүлээ.

Һү ехээр һаадаг болохын түлөө парторганизациин үүргэ, партийна шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн эмхидхэлгэ, комплексно бригадын парторганизацинуудай ажалай зарим дүй дүршэл тухай, залуу коммунистнуудай дунда ябуулагдадаг хүдэлмэри, парторганизациин секретарьнуудтай ябуулагдадаг хүдэлмэри тухай, промышленна предприятиин болон харгы замай цехын парторганизациин хүдэлмэри тухай гэхэ мэтын бусад олон асуудалаар партиин Сэлэнгын, Октябрьска, Прибайкальска, Кяхтын айкомуудай эмхидхэлэй таһагые даагшанар нүхэд Бардонов, Авдохина, Кобылкина, Дагбаев элидхэл хэлэбэ.

Семинарта хабаадагшад һонин лекцинүүдые шагнаба. БМАССР-эй Госпланай түрүүлэгшэ нүхэр Егорова республикын промышленностиин хүгжэлтэ тухай семинарта һонирхолтой лекци уншажа үгэбэ. Мүн уласхоорондын байдал тухай нүхэр Полякова, колхозой парторганизациин хүдэлмэри һайжаруулха хэмжээнүүд тухай нүхэр Семенов, ажахын болон культурна байгуулалтада нютагай Советүүдэй үүргэ дээшэлүүлхэ тухай нүхэр Цыремпилон, СССР-эй профсоюзуудай хүдэлмэри тушаа КПСС-эй ЦК-гэй декабрьска Пленумэй гараһан тогтоол тухай нүхэр Шевченко, ниитэ зоной дунда партийно-политическэ хүдэлмэри эмхидхэлгэ тухай нүхэр Маслов, хүдөө ажахыгаар абаһан социалистическэ уялгануудай дүүргэлтэ тухай нүхэр Худяков лекцинүүдые уншаба.

Семинарта хабаадагша партийна хүдэлмэрилэгшэд дүй дүршэлөө андалдажа байхаар иимэ һайн семинар үе үе болоод лэ үнгэргэгдэжэ байһай гэһэн хүсэлөө партиин обкомдо мэдүүлбэ.

Л. Цыдыпов.

Партгруппанууд бии болгогдоно

Манай Баргажанай аймагай парторганизацинуудта 23 партийна группанууд бии болгогдоо. Тэдэнэй зарим нэгэниинь үнинэй эмхидхэгдэһэн, дүй дүршэл ехэтэй болоо. Жэшээнь, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермын партийна группа (партгруппорг нүхэр Н. Б. Пирмаева) 7 коммунистнуудтай юм. Партгруппын суглаан саг соогоо үнгэргэгдэжэ байдаг. Тус суглаануудта элдэб асуудал зүбшэн хэлсэгдэнэ. Парти, правительствын тогтоол заабаринуудые, абаһан социалистическэ уялгануудаа саг болзортонь дүүргэхэ тухайда коммунистнууд фермынгээ хүдэлмэрилэгшэдтэ саг үргэлжэ ойлгуулан хөөрэжэ үгэдэг байна. Түрүү һаалишад У. С. Бадмаева, Ц. Г. Дашиевагай дүй дүршэлые колхоз соогоо дэлгэрэн нэбтэрүүлхэ гэжэ партгруппорг нүхэр Пирмаева ехээр оролдожо байдаг. Байгша оной 4 һара соо тус фермэ нёдондоноойхиһоо һү ехээр һааба.

Партгруппын хүтэлбэрилэгшөөр эдэбхитэй, шадамар коммунистнуудые дэбжүүлхэ шухала байһые иимэ баримта харуулна. Гусинхинска ой модоной пунктда И. П. Иванов партгруппоргоор хүдэлдэг байхадаа пунктын ажал хүдэлмэриин хэдышье муу һаань ажалаа һайжаруулха тушаа анхаралаа табидаггүй һэн. Мүнөө партгруппын тоосоото суглаанда нүхэр Д. Ж. Сыбиков группоргоор һунгагдаба. Тэрээнэй үүсхэлээр машина, техникэ хэрэглэхэ, ажалай эмхидхэл һайжаруулха тухай асуудал коммунистнууд зүбшэн хэлсэжэ, олохон һайшаалтай һанамжануудые дурадхаба. Мүн агитаторнууд хүдэлмэреэ һайжаруулба, социалистическэ мүрысөөн улам һайнаар эмхидхэгдэнэ. Модо бэлэдхэлэй түсэб һара бүри дүүргэгдэдэг болоо.

Гэбэшье, аймагай зарим парторганизацинуудта (Ленинэй нэрэмжэтэ болон «Гигант» колхозой) партгруппанууд муушагаар хүдэлнэ.

Партгруппануудта саг үргэлжэ туһалжа, тэдэнэй хүдэлмэри һайжаруулха, үүргыень улам дээшэлүүлхэ гэжэ партиин айком хэмжээ абажа байна.

Л. Янушевская, КПСС-эй Баргажанай айкомой инструктор.

КЯХТЫН АЙМАГТА

ҺОНИРХОЛТОЙ ДОКУМЕНТНҮҮД

Академик В. А. Обручевай нэрэмжэтэ хизаар ороноо шэнжэлэлгын музейдэ граждан дайнай үедэ Троицкосавскын (Кяхтын) комсомолой хэжэ байһан хүдэлмэри тухай шэнэ документнүүд абтана. Хуушанай комсомолшууд, мүнөө пенсионернүүд С. П. Мурин, М. С. Южук, М. Н. Мансуровская, К. А. Аникина, И. В. Витковский, отставкада байгшад: полковник К. Н. Благовестов-Волконский, подполковник П. Н. Эдинг болон бусад тэрэ үеын комсомолшууд тухай һонирхолтой документнүүдые эльгээгээ.

Хуушанай комсомолшуудай эльгээһэн документнүүд, фотозурагууд музейн залнуудта табигданхай.

ЗАЛУУ КОММУНИСТНУУДАЙ СЕМИНАР

Сталинай нэрэмжэтэ колхозой партийна организаци залуу коммунистнарай семинар үнгэргэбэ. КПСС-эй айкомой инструктор нүхэр Цыденжапов «Коммунистын эрхэ, уялга тухай», колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Иринчеев «Колхозой ажал хүдэлмэридэ коммунистнуудай түрүү үүргэ» гэһэн һонирхолтой хөөрэлдөө хэбэ.

Семинарта хабаадагшад элидхэлшэдһээ олон асуудалнуудые һураһан, мүн өөһэдынгөө һанамжануудые хэлэһэн байна.

АГИТБРИГАДА

Ленинэй, Калининай, Ульяновай нэрэмжэтэ колхозуудаар ябаһанаа агитбригада бусажа ерэбэ. Кяхта городой Культурын байшангай үүсхэлээр эмхидхэгдэһэн энэ бригадада уранһайханай самодеятельностиин гэшүүд, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэ, парикмахер, фотограф ябалсаа. Мүн политическэ, научна эрдэм дэлгэрүүлхэ бүлгэмэй гэшүүн Сурмач концертын урда тээ элдэб темэнүүдтэ лекци уншаһан байна.

ЭДИРШҮҮЛЭЙ ВЫСТАВКЭ

Городой Пионернүүдэй ордон соо хүүгэдэй гараар бүтээгдэһэн нарин уралалгын, гоёон шэмэглэлгын зүйлнүүдэй выставкэ болобо. Нэгэдэхи дунда һургуулиин коллектив модоор, түмэрөөр бүтээгдэһэн гоё һайхан зүйлнүүдые харуулаа. 3-дахи хүүгэдэй байшангайхидай табиһан ураар оёгдоһон зүйлнүүд олоной һайшаалда хүртэһэн байна. Түрүүшын 5 үдэрэй турша соо городой 1000 гаран ажалшад ерэжэ выставкэ хараа.

ХИЗАР ОРОНОО ШЭНЖЭЛЭЛГЫН КРУЖОК

Сүхын арһанай заводой дэргэдэ хизаар ороноо шэнжэлэлгын кружок эмхидхэгдэбэ. Кружогой нэгэ секцинь заводойнгоо, мүн һургуулиин түүхэ, хоёрдохинь — байгаалиие шэнжэлхэ, гурбадахинь—эдир садоводуудай секци юм.

Эндэхи һургуулиин биологиин багша Г. Ф. Кисенкова кружогые хүтэлбэрилнэ.

А. Михайлов.

Суутай болоһон наймаалагша

Аюур Гармаев Оорлигой сомоной «Коммунизм» колхозой дэргэдэхи магазинай наймаалагшаар 8 жэлдэ ажаллажа, нилээд ехэ дүршэлтэй болоһон хүн. Эдэбхитэй наймаалагша колхозой холын гүүртэ, отарануудаар ябажа, саг үргэлжэ нүүдэл наймаа эмхидхэнэ. Магазин соонь ехэ гуримтай, ариг сэбэр байдаг, таг дээгүүр аятай зохидоор табигдаһан эд бараан дура буляама һайханаар харагдадаг. Аюур Гармаев худалдан абагшадта урин зөөлэнөөр хандажа, ямар бүдөөр юу оёходо зохид байхаб гэжэ зүбшөөл үгэдэг. Мүн ажалшадта хэрэгтэй эд бараанай магазиндаа үгы байгаа һаань, тусхай дэбтэртэ бэшэжэ абаад, тэрэниие асаруулха гэжэ оролдодог.

Худалдаа наймаанай хүдэлмэри иигэжэ ябуулһанай ашаар нүхэр Гармаев даалгабаряа ходо үлүүлэн дүүргэжэ, Ахынгаа аймаг соо мэдээжэ болонхой.

П. Жужаев.

Москвагай «Комета» гэжэ завод хүсэ ехэтэй котельно агрегадуудые автоматическа аргаар жэгдэ һайнаар хүдэлгэдэг аппаратура бүтээжэ гаргадаг юм. 1958 ондо энэ завод хэдэн олон иимэ шэнэ аппаратура бүтээжэ гаргаха байна. Зураг дээрэ: бүхэсоюзна промышленна выставкын «Машина бүтээлгэ» гэһэн павильон соо табигдаһан иимэ автоматическа аппаратурые заводой конструкторнуудай бюрогой ахалагша техник-конструктор Галина Григорьевна Милехина шалгажа байна.

ТАСС-эй фотохроника.

ХЭБЛЭЛЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

Колхозой парторганизацинуудай хүдэлмэри багаар харуулагдана

«Колхозно байгуулалтые улам саашадань хүгжөөхэ, машинно-тракторна станцинуудые хубилгаха тухай» Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй февральска Пленумэй тогтоолой гараһанһаа хойшо 3 һара үнгэрбэ. Энэ асуудал СССР-эй табадахи зарлалай Верховно Советэй нэгэдэхи сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, тусхай Хуули гараһан байгаа. Эдэнэй үндэһөөр МТС-үүд хубилгагдаад, колхозууд машина, техникээ худалдан абажа, энэ жэлэйнгээ тарилгые өөрын техникээр хэжэ байна.

Урдань МТС-тэ ажалладаг байһан механизаторнууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, тэдэнэй тоодо олон коммунистнууд колхозуудта ошожо, тэндэхи партийна организацинууд томошье, хүсэтэйшье болоо.

Иимэ шэнэ оршон байдалда колхозуудай партийна организацинуудай үмэнэ бүри ехэ зорилго табигданхай. Нэн түрүүн машина, техникээ зүбөөр, ехэ бүтээсэтэйгээр ашаглаха, колхозник, механизаторнуудай дунда партийно-эмхидхэлэй, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха хэрэгтэ онсо анхаралаа табиха ёһотой болоод, горьтойхон юумэ хэгдэжэшье байна.

«Закаменай үнэн» газетые уншаад үзэхэдэ, энэ асуудал халирхайгаар харуулагдана гэжэ хэлэхэдэ алдуу болохогүй.

Газетын мартын 23-най номерто «Шэнэ эрхэ байдалда шэнээр хүдэлхэбди» гэһэн гаршагтай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин секретарь Ц. Тарбаевай статья толилогдоһон байгаа. Нүхэр Тарбаев трактор, машина худалдажа абаһан тухайдаа, колхоздо ороһон механизаторнуудай ажалай түлөөһэн тухайда, коммунистнуудые колхозой үйлэдбэридэ зүбөөр хубаарилан табиха тухай, комплексно бригадануудта партийна группа эмхидхэхэ арга боломжын бии болоһон тухай юрэнхыгөөр бэшэзэд,

> **«КПСС-эй ЦК-гэй февральска Пленумэй шиидхэбэритэй зохилдуулан партийна организациин хүдэлмэриие шэнэдхэн эмхидхэхэ зорилго табигдана... Худалдажа абаһан техникээ зүбөөр ашаглалгада хабарай тарилгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ хэрэгтэ партийно-политическэ бүхы хүдэлмэри шэглүүлэгдэхэ ёһотой»** гэзэд статьягаа дүүргэнэ.

Газетын мартын 30-най түрүү бэшэг хаража үзэе. Тэрэнь колхозно парторганизацинуудай хүдэлмэри һайжаруулха асуудалда зорюулагданхай. Партиин Центральна Комитедэй февральска Пленумэй тогтоолые колхозникууд, механизаторнуудта ойлгуулха зорилгоор аймаг соохи колхозуудай партийна организацинуудаар хэгдэжэ байһан хүдэлмэри тушаа нэгэшье жэшээ баримта тэндэнь харуулагданагүй.

> **«Коммунистнуудай түрүү үүргые дээшэлүүлхэ, колхозникуудай эдэбхи, үүсхэл дэмжэжэ, тэдэнэй дунда политическэ хүдэлмэри үдэр бүри ябуулха гээшэ партийна организацинуудай гол зорилго мүн. Колхозой машина, техникые һайнаар ашаглахын, экономикые хүгжөөхын түлөө абаһан уялгануудаа дүүргэхын түлөө коммунистнуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэй. ...Шэнэ эрхэ байдалда партийно-эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри һайжаруулха гээшэ шухала удхашанартай болоно»** гэхэ м... тын юрэнхы захяа, заабаряар түрүү бэшэгынь дүүрэнэ.

Иимэ захяа, заабари үгөө хадаа партийна организацинуудай хүдэлмэри тухай, коммунистнуудай түрүү үүргээ дүүргэжэ байһан тухай с... сагтаа, тодорхойгоор харуулжа бай... гаа юм бэзэ гэжэ һанагдахаар бай... гаа. Теэд газетын хуудаһануудые ираад үзэхэдэ, тиимэ бэшэ. Колхозой партийна организацинуудай бригадын партийна группануудай хүдэлмэриие, хүдөөгэй коммунистнуудай эдэбхи үүсхэл болон эрмэлзэлгые дэлгэрэнгыгээр харуулһан статьянууд «Закаменай үнэн» газетын хуудаһануудта хомор байшоо.

Тэрэшэлэн Ахын аймагай «Красные Саяны» гэжэ газетэ колхозуудай партийна организацинуудай хүдэлмэриие хүсэдөөр харуулнагүй.

Ахын колхозууд һүүлэй жэлнүүдтэ нилээд олон машина, зэмсэгүүдые худалдажа абаа. Трактор, но... һо хайшалха агрегадууд, пилорама, автомашинанууд колхозуудта жэл ерэхэ бүри олошорно. Тиигэжэ машина, техникэтэй боложо, эдэ... колхозууд өөһэдынгөө ажахые бүри үргэнөөр хүгжөөхэ арга боломжотой болоһон байна. Эдэ бүгэдые хараада абажа, аймагай колхознигууд энэ жэлдэ эдлүүриин газарай 100 гектар бүриин 25 центнер мяха, 40 центнер һү, 50 килограмм нооһо абахаар хараалһан байха юм.

Уялгаяа дүүргэхын тула колхозуудта партийна организацинуудай ямар хүдэлмэри ябуулжа байһан тухай, тэдэнэй дүй дүршэл тухай, коммунистнуудай оролдосотой, жэшээтэ ажал хэрэг тухайда тус газетын хуудаһануудһаа оложо уншаха бэрхэтэй.

Газетын майн 1-нэй номерто «Уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэ ёһотойбди» гэжэ «Улаан малшан» колхозой парторганизациин секретарь Д. Осохеевэй статья толилогдонхой. Теэд, статьягай автор парторганизациингаа, колхозой коммунистнуудай хүдэлмэри тушаа юуншье хэлэнгүй, олон тоо (абаһан уялганууд, тарилга хэхэ түсэб гэхэ мэтэ) зарим түрүүшүүлэй нэрэ дурдаад л үнгэрнэ. Харин хэтэрхэй олон тоо баримтануудай орондо, ойлгуулламжын хүдэлмэри тухай, социалистическэ мүрысөө хайшан гэжэ эмхидхэдэг, хүтэлбэрилдэг тухайдаа тодорхойгоор хөөрэжэ үгөө һаань һайн байгаа. Энээнэй тула редакциин хүдэлмэрилэгшэд оролдолго гаргаха ёһотой.

«Ниитэ-политическэ хүдэлмэри һайжаруулха» гэһэн газетын апрелиин 24-нэй түрүү бэшэг соонь һайн агитколлективүүдэй, агитаторнуудай хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай юрэнхыгөөр хэлэгдээд, эды т... ды дутуу дунданууд дурдагдаад л дүүрэнэ.

Хүдөөгэй партийна организацинуудай (РТС, МТС, колхоз, совхозуудай) хүдэлмэри үргэнөөр харуулжа, шэнэ эрхэ байдалда хүдөө ажахыгаа саашадань улам түргэнөөр хүгжөөхын түлөө коммунистнуудай тэмсэл хододоо дэлгэрэнгыгээр харуулжа байха гээшэ аймагай газетэнүүдэй шухала зорилго болоно.

Эдир пионернүүд ном тараана

Закаменай аймагай центртэхи номой магазиниие даагша Цырен-Дулма Хандажапова олоной дунда ном тарааха хүдэлмэриие һайнаар ябуулна. Тэрэ ном тараалгада эдир пионернүүдые олоор хабаадуулдаг заншалтай. Цакирай дунда һургуулиин һурагшад Зоя Михайлова, Наташа Очирова, Оля Цыренова гэгшэд тосхонойнгоо айлнуудаар ябажа, номуудые худалдана. Ажалшад пионернүүдээр дамжуулан, өөһэдтөө хэрэгтэй номуудые магазинда захижа асаруулдаг болоо.

Ном наймаалхые иигэжэ эмхидхэлэй ашаар нүхэр Хандажапова даалгабаряа саг үргэлжэ 130—150 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

С. Шагдуров.

..ОВЕТ ҮХИБҮҮД ЗОЛТОЙ, ЖАРГАЛТАЙ

Үхибүүдые хамгаалха уласхоорондын үдэрые бүмбэрсэг дэлхэйн арад түмэн ..нөөдэр тэмдэглэжэ байна.

Энэ үдэртэй дашарамдуулан, советскэ эхэ эсэгэнэр, түрэлхид эб найрамдалай ..үлөө, үхибүүдэйнгээ зол жаргалай түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэхээр бэлэн ..йһанаа батаар мэдүүлнэ.

Дм. КОВАЛЕВ

Хүбүүд

..үдтэйб би.
..н жэгтэй шэнги:
..эдэг бэшэ һаалби дуурахадажа,
..үдтээл адляар һаяхан?
..ынгаа уршалаа дүмэн,
..гайхан зогсоноб таһалгадаа.
..ын саана нэгэ жэгдээр
..хинана час заримдаа.
..хинда модод найгалзан,
..шаганана набшаһадынь.
..гөөр үдэжэ тиихэдэ
..эдэг һэмди гарахаяа
..ааргүй үргэн харгыда.
..баа ушаралаар
..йдалнай дүүрэнхэй.
..үүн ябахадамнай дайн эхилээд,
..дхүүлээ һэн бидэндэ
борохон шинель.
..эр нёлбоһо дуһаангүй,
..эһөө эхээ холодуулаад,
..эхэн толгойгоо гунхуулангүй,
..саганадаг һэмди, залуунууд аад.
..һээр лэ гансата
..р наһаяа
..ад алхалан,
..хүсэжэ, болбосорообди.
..шагнай...
..шагшье даа?...
..анаб үхибүүдээ:
..арнуудынь улаахан,
..атай далидал, гарнуудынь...
..анхы үшөө.
..нашьеб,
паркын саана
.. улаанаар гэрэлтэн,
..агдана цэхын сонхонууд.
.. бүри үхибүүднай
..энэ хүл дээрээ.
..энһөө һэргэшөөд
..й сайтар бодоноб:
..э ашаан, магад,
..үдэйм бэхижээгүй мүрэ дээр
..жа болохо гээд
..мартаарай!
..агай бодолнуудһаа,
..ша дайсадай
..ал үгэнүүдһээ
..үдээ аршалаарай.
..н, бү мартаарай!
..одһоо А. Бадаев оршуулба.

Золтой, жаргалтайгаар хүмүүжүүлэгдэнэ

Һанаад үзэел! Эдир жаргалдаа ябаһан үхибүүд дэлхэйн хоёрдохи дайнай жэлнүүдтэ эхэ эсэгээ алдажа, хэды уншэрөө гээшэ һэм. Тэрэнэй хойшолон мүнөөшье хүрэтэр сараагүй болотороо арилаагүй байна хаям. Хүүгэдэй байшангуудта уншэл үхибүүд мүнөө хүрэтэр бии.

Бишье бага наһандаа эхэ эсэгэһээ хахасажа, баһал хүүгэдэй байшанда хүмүүжүүлэгдэһэн байнаб. Республика доторнай хэды олон хүүгэдэй байшан бии гээшэб. Тэндэ хэдэн зуун хүүгэд түрэһэн гэртээ үдэһэн шэнгеэр ехэ болоно, эрдэм номдо һурана, ажабайдалай үргэн замда гарана гээшэб! Энэ хадаа манай түрэл Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын хандуулдаг эсэгэ ёһоной анхарал оролдолго мүн болоно.

8 наһатайһаа хойшо хүүгэдэй байшангуудта хүмүүжүүлэгдэжэ, багшын мэргэжэлтэй болоторни гүрэн намайе һургажа табяа. 1954 он хүрэтэр һургуулиие даагшаар 6 жэл соо хүдэлмэрилһэнэйнгөө һүүлээр, Кяхтын хүүгэдэй хоёрдохи байшанда директорээр эльгээгдэһэн байнаб. Гансашье би бэшэ, намтай хамта хүүгэдэй байшанда хүмүүжүүлэгдээд, эрдэмтэй, һургуулитай болоһон хүнүүд олон.

Виктор Стулев, Влас Попов хоёр мүнөө Москвада сэрэгэй академидэ һурана. Тиихэдэ Вера Кусик—багша, Михаил Аршинский—уран зурааша, Мария Орлова —театрын артистка.

Мүнөө манай хүүгэдэй байшанда 109 үхибүүд байдаг. Эдэ хүүгэд һайн харууһанда байжа хүмүүжүүлэгдэнэ. 10 хүмүүжүүлэгшэд тэндэ эхэ эсэгынь анхарал хандуулжа, хүүгэдые нарин нягтаар, үнэн сэхээр хүмүүжүүлнэ. Багашуулай элүүр энхые медицинскэ сестра, врач саг үргэлжэ хаража байдаг. Мүнөө жэл долоо наһа хүрэһэн 28 үхибүүдые техническэ училищида эльгээхэмнай.

Хүүгэдые хамгаалха уласхоорондын үдэрые тэмдэглэжэ байха зуураа, манай социалистическэ Эхэ орондо үхибүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тон ехэ анхарал оролдолгын хандуулагдадаг байһанда парти, правительстводаа баяр хүргэнэб.

Е. Бобылева, хүүгэдэй байшангай директор.

Хүүгэдэй садууд, яслинууд

Республика доторнай жэл ерэхэ бүри хүүгэдэй садууд олошорно. Тэдэнэй тоо энэ жэлэй эхиндэ 134 байгаа. Эдэ садуудта бултадаа 8380 гаран хүүгэд хүмүүжүүлэгдэжэ байна.

Илангаяа городой предприятинуудта садууд олоор нээгдэнэ. Жэшээнь, Улан-Удын мяха-консервын комбинадта 3 сад хүдэлнэ. Тэндэ комбинадай хүдэлмэришэд болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй, албахаагшадай 500-гаад хүүгэд байлгагдана.

Республикын аймагуудта садай шэнэ шэнэ байшангууд баригдана. Нёдондо Заиграйн аймагай центртэ 115 үхибүүдэй һууритай садай байшан баригдаад, ашаглалгада оруулагдаа һэн. Кабанскда, Кудара-Сомондо, Торидо хүүгэдэй садай шэнэ байшангууд баригдажа байнхай.

**

Республикымнай городуудта, хүдөө нютагуудта бага наһанай хүүгэдые байлгаха яслинууд олон. Хамтадаа 93 ясли бии. Тэдэнэй 41-ниинь городуудта, 52-ынь хүдөө нютагуудта байдаг.

БМАССР-эй Элүүрые хамгаалгын министерствын түсэбэй ёһоор 1958—1965 ондо Улан-Удэдэ туд бүридөө 100—100 һууритай 3 ясли, хүдөө нютагуудта 60—60 һууритай 10 ясли баригдахаар хараалагдана.

Ц. Намдаков.

Амгалан байдал—хүүгэдэй зол жаргал. **Е. Ринчиновагай** фотоэтюд.

..ЭЛХИДЭЙ ХҮСӨӨР БАРИНА

..лан-Удын 33-дахи һургуулиин ..гшадай түрэлхидэй суг.. боложо, өөһэдынгөө хү.. һургуулиингаа дэргэдэ ..лсалай мастерской бари..жэ шиидхэһэн юм. Мүнөө мас..ойн байха хоёр дабхар гэр ..обетоноор баригдажа байна. ..лхид баталагдаһан расписа.. ёһоор, ажалайнгаа һүүлдэ ..тэй сагтаа хамта 16—16 час ..мэрилхэ байгаа һаа, зарима.. 20 час хүрэтэр хүдэлмэрилжэ, ..д ехэ юумэ хээ. 300 гаран ..лхидэй диилэнхи олонхинь шу..ад, дархашуул болон бусад ..мэришэд тулада барил.. хүдэлмэри урагшатай һайнаар ..лна.

..э мастерской ерэхэ һуралсалай ..э ашаглалгада оруулагдахаар ..алагдана. **Д. Балданов.**

УРАН ЗОХЁОЛШОДТОЙ УУЛЗАБА

Зэдын аймагай Петропавловкын дунда һургуулиин багшанар, һурагшад, уранзохёолшод А. Шадаев Д. Мадасон хоёртой һаяхан уулзабад. Мүнөө үедэ бурят-монгол литературын хүгжэлтэ, саашанхи зорилгонууд тухай Д. Мадасон хэлэжэ үгэбэ. Удаань Апполон Иннокентьевич Шадаев яажа уранзохёолшо болоһон тухайгаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө. Өөрынгөө зохёолнууд сооһоо һонирхолтой хэһэгүүдые уншаба. «Залуу ангуушад» гэжэ рассказуудайнь суглуулбари сооһоо 8-дахи классай һурагша Ринчин-Ханда Гырилова бүлэгүүдые уншаа.

Поэт Д. Мадасон «Ахын үүдэндэ», «Монголжон нютаг», «Арзын охиндо», «Зунай халуунда» г. м. шүлэгүүдые уншажа үгэһэн байна.

Е. Цыбикова.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Эхэ оронойнмнай хилые сахигшад.

Читын областьһоо ерэһэн бэшэг

Хонин ажалаа хүгжөөнэбди

Манай колхоз 1927 ондо байгуулагдаһан юм. Тиихэдэ 12 моритой, 16 үхэртэй, 30 толгой хони ямаатай, 1 модон анзаһатай байжа, түрүүшын хабар 10 гектар хара таряа, дүшэн соото хартаабха тариһан бэлэй.

Мүнөө колхознай 30 мянгаад тухай бүхы түрэлэй малтай болоо. 3 мянга гаран гектар тарилга хэнэ. 5 миллион түхэригэй олзо доход абана. Колхозоймнай 36 отарада 25389 толгой хонин тоологдоно. Бүхы хонидоймнай 80 процентнь нарин ба нарибтар нооһотой болонхой. Үнгэрһэн жэлдэ гүрэндэ нооһо тушааха түсэбөө 142 процент дүүргэһэн байнабди.

Манай колхоз Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ хэдэн дахин хабаадажа, нэгэдэхи ба хоёрдохи шатын дипломоор шагнагдаһан байна. Мүнөө жэл малай үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэжэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлһэнэйнгээ түлөө колхознай КПСС-эй окружкомой болон окргүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг абаа.

Үнгэрһэн жэлдэ манай колхозой 13 түрүү хүнүүд парти, правительствын үндэр шанда хүртөө. Хонин бүриһөө 6,9 килограмм нооһо хайшалһан ахалагша хонишон Долсон Балданова Ленинэй ордендо хүртэһэн байна.

Хонин ажалтаймнай танилсахын тула Монголой Арадай Республикын, мүн Оренбургска областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй делегаци колхоздомнай ерээд ошоһон юм.

Манай колхоздо «Хонишодой үдэр» һарадаа нэгэ дахин үнгэргэгдэдэг. Хонишод өөһэд өөһэдтөө ябалсажа, ажал хүдэлмэреэ шалгадаг, тэрэ шалгалтынгаа дүнгүүдые «Хонишодой үдэр» дээрэ зүбшэн хэлсэдэг байнабди.

Би 60 наһатайб. 20 шахуу жэлдэ колхозой хонишон ябанаб. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ хонидойнгоо үүлтэрые һайжаруулха хүдэлмэри эхилээ һэмди. 1943 ондо һайжаруулагдаһан хонидой нэгэ отаратай болоод байгаабди. Тиин хонидой үүлтэрые бүри һайн болгохын тула Кавказһаа хусануудые асараа һэмди. 1946 онһоо колхозоймнай мэргэжэлтэд хонидоо нооһонойнь шанарай зэргээр амяар амяарынь отара болгон бүридхэжэ эхилээ һэн. Би тэрэ үедэ нэгэ шэлэгдэмэл отара даажа абаһан байнаб.

Олон жэлдэ хонишон ябаха зуураа, мүн олохон бэрхэшээлтэй дайралдаһан, тэдэниие али болохо арга шадалаараа дабажа гараһан байнаб. Би хонишон ябаха үедөө 10 мянгаад гаран хони, хурьгадые түлжүүлээб, хэдэн зуугаад центнер һайн шанартай нооһо хайшалааб. Урзанда жэл хонин бүриһөө 4 килограмм, нёдондо 4,1 килограмм нооһо хайшалһан, бүхы хонидоо хоролтогүйгөөр ондо оруулаад, 100 эхэ хонин бүриһөө 112 хурьга абажа түлжүүлһэн байнаб. Урзанда жэл ажалта үдэртөө 25500 түхэриг мүнгэ абаа һэм. 1957 ондо 35476 түхэриг, ехэ таряа талха болон бусад продуктнуудые, мүн ажалай нэмэлтэ түлбэридэ 16 хони абааб.

Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ оло дахин хабаадааб. 1957 ондо Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэдэ хүртөөб.

Мүнөө Б. Бальжинимаев, М. Митупова гэгшэдтэй хамта ажаллажа, хонидойнгоо үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргөөд байнаб. Хонидтоо дулаан байра түхеэрһэн байнабди. Хонидой адуулгые һайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулдаг, мүн түлгэнүүдтээ овёс эдюулдэг заншалтайбди.

Энэ жэлдэ харууһалжа байһан түлгэн бүриһөө 4 килограмм нооһо хайшалха, бүхы хонидоо хоролтогүйгөөр, тобир тарганаар ондо оруулха гэһэн уялгаяа дүүргэжэ байнаб.

Бальжима Доржиева,
Могойтын районой «Коммунизм» колхозой ахалагша хонишон, Социалистическэ Ажалай Герой.

Георгий ДАШАБЫЛОВ

Советскэ Армиин солдат

ХИЛЫН ХАРУУЛШАНАЙ ШҮЛЭГҮҮД

1. Холын замда

Амгалан Сибириин хизаарые
һэтэлжэ,
Аянай харгы захагүй һунаал.
Булад моорнүүдэй хүгжэм зэдэлжэ,
Бурят дуун холуур тараал.

Энэ ирагуухан аялга доронь
Эхэ нютаг Хэжэнгээ һанааб.
Үбгэ эсэгэнэрэй түрэһэн орон
Элдэб юумэ үзөө, хараал.

Эгээ мүнөө сонхоороо шэртэжэ,
Элдэб нютагуудай үнгэрхые
харанам.
Хүдэр моорнүүд улам хүнхинэжэ,
Хүбүүдэй нюурта баяр уншанам.

Оронойнгоо нангин хилэ сахихаяа
Олоороо мордообди. Замнай утал.
Хүндэтэ бэлэгүүдые бидэндэ баряа,
Хүхюун ябанабди дуугаа татан.

Амгалан Сибириин хизаарые
һэтэлжэ,
Аянай харгын һалхин үлеэнэ.
Алад холые моорнүүд хэмжэжэ,
Алдарта зам бидэниие хүлеэнэ.

2 Хилэ дээрэ

Огторгойн барагдашагүй гүнзэгы
сооһоо
Одо мүшэд намда эмниинэ.
Хэндэшье хүртэшэгүйб гэһэншүү
толорһоор
Хэлтэгы һара туяагаа эльгэнэ.

Найгана хулһад хаа яа. Хон жэн
Нажарай сагай һайхан һүни.
Дуулданагүй ямаршье абяан,
хүгжэм,
Дуурана байгаали аяар үни.

Намжаарһан һүниие наринаар
сахижа,
Нангин хилэ дээр би зогсоном.
Мүлхинэ гү дайсан гэтэн маряажа?
Мэргэн буумни алдахагүйш сохом.

Буламай луговодууд

Хорнин Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой луговодууд Цыбикжап Цынгуев, Ширап Чимитов, Балсамба Батуев, Аюр Норбоев ниитынгээ малда бүдүүн, шэмэтэ тэжээл ехээр бэлдэжэ, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхын түлөө үсэд шангаар ажаллана. Тэдэнэр сабшалангаа һайрамай уһаар уһалжа, модо шулууһаань арилгажа, сэбэрлэжэ үни дүүргэнхэй.

Мүнөө жэл Хужарта, Зүүн Хуурайн 820 гектар сабшалан һайрамай уһаар уһалаа һэн. Жараад гектар сабшалан модо шулууһаа сэбэрлэгдэбэ.

15 модо ута һубаг сэбэрлэгдээд, заһагдажа дүүрээ. Уһанай хаалта хэхэ болон бэшэшье шухала хэрэгсэл бэлдэгдэнхэй. Хамтадаа 1000 гектар сабшалан дээрэ уһан гаргагдаа. Июниин эхеэр сабшалан хоёрдохёо уһалагдажа байна.

Арбан хоногой турша соо 6 хонишон 215 тонно наг шэбхэ сабшалан дээрэ гаргаа. Мүнөө наг шэбхэ түлэг дундаа шэрэгдэжэ байна. Луговодууд ээлжээгээр һүниндөө һубаг канаваяа эрьежэ, сабшалан дээрэ уһанай хэр зэргэ жэгдээр гаража байһые шалгадаг юм.

Тиибэшье колхозой правлени луговодуудай ажал хүдэлмэридэ хайша хэрэгээр хандажа, тэдэнэй эрилтые ханганагүй.

Жэшээлхэдэ, нёдондо ямар ургасын абтаһые мэдэхын аргагүй. Луговодуудта нэмэлтэ түлбэри үгтөөгүй һэн. Мүнөөшье сабшалан дээрэ хүдэлдэг луговодуудые урмашуулха тухай анхарал табигданагүй. Гадна, сабшалан уһалагшадые эрзиин сабхи болон бусад хубсаһа хунараар ханганагүй.

К. Жалсараев.

ҮХИБҮҮДЫЕ ХАМГААЛХА УЛАСХООРОНДЫН ҮДЭР

..ниин 1-дэ бүхы оронуудта үхи..е хамгаалха уласхоорондын ..тэмдэглэгдэжэ байна. Энэ үдэр ..рнүүдэй уласхоорондын демо..ческа федерациин (МДФЖ) ..лээр үхибүүдэй эрхые, тэдэнэй ..н элүүрые, ами наһые хамгаа..ахиха үдэр болгогдоһон байна. ..СС-эй корреспонденттэй хөө..эхэ зуураа, советскэ эхэнэрнүү.. комитедэй гэшүүн, РСФСР-эй ..рые хамгаалгын министрын ор..о Н. Н. Григорьева иигэжэ хэ..

..үнөө, бүхы дэлхэй дээрэ эб ..амдал хамгаалхын тулада .. миллион хүнүүдэй улам няг..жагсажа байһан сагта, үхи..е хамгаалха уласхоорондын ..тэмдэглэгдэжэ байна.

..рэшэлэн мүнөө жэл Венэдэ ..Ж-гэй дүрбэдэхи конгрессые ..жа байха үедэ үхибүүдые хам..а үдэр һайндэрлэгдэхэнь. Кон.. дээрэ эхэнэрнүүд—олон оро..түлөөлэгшэнэр—ургажа ябаа .. үетэнэй хуби заяан тухай шу.. шухала асуудалнуудые зүбшэн ..хэ байна.

..ветскэ Союздашье, социализ.. оронуудташье июниин 1 хү.. һайханаар, наадатай зугаа..ар һайндэрлэгдэхэнь,—гэжэ .. Григорьева хэлэбэ. Хамаг ..юумэсэ — үхибүүдтээ,— гэһэн ..эй захяа манайда наринаар ..дажа байдаг. Нээрээшье, үхи..йнгээ золтой жаргалтай бай..тулада манай Советскэ гүрэнэй .. байһан бүхы юумые тооложо ..аань бэрхэтэй.

..бүүдые эрдэм номтой болгохо, ..ха хэрэгтэ айхабтар ехэ анхарал табигдана. Мүнөө үхибүүдэй һургуулида ябадаггүй нютаг гэжэ Советскэ Союз соо олдохогүй. СССР дотор байһан 200 мянга шахуу эхин, долоон жэлэй, дунда һургуулинуудта 28 миллион үхибүүд һуралсана. Гансахан үнгэрэгшэ жэлдэ 1700 дунда һургуули нээгдээ. Манай орон дотор үндэһэ яһатан бүхэнэй үхибүүд эрдэм номдо дураараа һураха арга боломжотой. Советскэ Союз дотор СССР-эй арадуудай 59 хэлэн дээрэ, харин оронуудай 12 хэлэн дээрэ һургуулида үзэхэ номууд хэблэгдэнэ.

Үхибүүдые энхэ элүүрээр хүмүүжүүлхын тулада манай гүрэн, профсоюзууд тон ехэ мүнгэ зөөри гаргашалжа байдаг. Зундаа һургуулиин үхибүүд санаторинуудта, амаралтын газарнуудта амарна, аяншалгада гарана. 1957 оной зун имагтал пионернүүдэй лагерьта 3 миллион һурагшанар амараа. Олон предприятинууд үхибүүдтээ санаторинуудые нээнхэй. «Трехгорная мануфактура» гэжэ комбинадай Хара далайн эрьедэхи Евпаториин санаторидо жэлдээ комбинадай хүдэлмэришэдэй 1300 гаран үхибүүд амарна.

Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын үхибүүдтэ һанаагаа табижа байдагынь юумэн бүхэндэ харагдажа байдаг. Үхибүүдэй гутал хубсаһа олоор, янза бүрээр, һайн шанартайгаар оёдог болохо тухай КПСС-эй ЦК-гэй, ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй тогтоол һая баталагдаа. Ойрын жэлнүүдтэ бүхы үхибүүдтэмнай гүйсэд хүрэхэ гутал, хубсаһан оёдог болохонь. Мүнөө жэл нёдондонойхидо орходоо арһан гутал 27 процент ехээр оёгдохо байна.

Үхибүүдэйнгээ энхэ элүүрээр, шүрмэһэлиг шанга бэетэйгээр хүн болохынь тулада манай орон дотор ямар ехэ оролдолгын гаргагдажа байдагые бидэнэр, элүүрые хамгаалгын хүдэлмэрилэгшэд илангаяа һайнаар мэдэнэбди. Үхибүүдэй яслинууд, сад, сэсэрлигүүд жэл ерэхэ бүри улам олоор баригдажал, баригдажал байна. 1956 ондо ясли, садуудта 2.848 мянган үхибүүд ябажа байһан һаа, 1957 ондо 3.108 мянган үхибүүд иимэ газарнуудта байлгагдаа. Тэдэнһээ гадна оронгоймнай колхоз, совхозуудта зундаа 3 миллион гаран үхибүүдэй байха яслинууд, талмайнууд нээгдээ һэн.

Хаанта засагай үедэ һургуулида орохынь урда тээ ниитын зүгһөө үхибүүдые хүмүүжүүлхэ ямаршье хүдэлмэри ябуулагдадаггүй байһыень мэдэнэбди. 1870 онһоо 1917 он болотор табяад жэл соо оройдоол 5 мянгаад үхибүүдэй байха 280 сад нээгдэһэн байгаа. Мүнөө гансахан Ивановска область бүхы хаанта Росси дотор урдань байһанда орходоо 4 дахин олон ясли, садууд бии юм.

Советскэ Союз дотор ажалшадай олзо жэлһээ жэл ерэхэ бүри дээшэлнэ. Ажабайдалай һайжархада үхибүүдшье дутамаггүй, золтой жаргалтайгаар ехэ болодог болоо. Мүнөө манай орон дотор дэлхэй дээрэ эгээл үсөөнөөр хүн зон үхэдэг байна. Орон доторнай хүнүүдэй үхэл революциин урда тээхидэ орходоо 4 дахинаар хороо. Тиихэдэ үхибүүдэй үхэл зургаа дахинаар бага болонхой.

Мэргэжэлтэй эмшэд үхибүүдэй бэеые саг үргэлжэ үзэжэ, адаглажа байдаг. Үхибүүдэй эмхи зургаануудта, һургуулинуудта поликлиникэнүүдтэ, больницануудта 40 мянга гаран врач—педиаторнууд ажаллана.

Социализмын оронуудта үхибүүдэй байра байдалай баһал золтой жаргалтай боложо байһыень бидэнэр баяртайгаар хаража байдагбди, гэжэ саашань нүхэр Григорьева хөөрэнэ. Хитадай Арадай Республикада, Чехословакида, Албанида, Болгарида, социализм байгуулжа байгаа бусад оронуудта соёл гэгээрэлдэ, элүүрые хамгаалгада, ажалшадай культурна эрилтэнүүдые хангалгада жэл ерэхэ бүри мүнгэ зөөри ехээр гаргашалагдадаг болоо.

Мүнөө капиталистическэ лагериин оронуудта түрүү хүнүүд үхибүүдэйнгээ ерээдүйн зол жаргалай түлөө тэмсэл болгон, үхибүүдые хамгаалха уласхоорондын үдэрые тэмдэглэжэ байна.

Капиталистическэ алишье орондо, илангаяа дайн дажарта бэлдэжэ, экономико болон политикаяа энээндэ зорюулһан оронуудта үхибүүдэй байра байдал муудажал, муудажал байна. Үлэсхэлэн хооһон байһан үхибүүд олооро үхэнэ. Латын Америкын хэдэ хэдэн оронуудта түрэһэн мянган үхибүүдэй 200-гаадынь таба хүрэнгүй наһа барашана. Португалида үлэсхэлэн хооһон байдалһаа боложо үхибүүдэй хахадынь шахуу уушханай ханяадатай. США-да эмнэлгэ түлөөһэтэй. Һүүлэй арбан жэл соо эндэ больницада эмшэлүүлгын түлөөһэн 3 дахинаар дээшэлээд байна. Капиталистическэ оронуудта һургуулида орохоор болоһон 400 миллион үхибүүдэй хахад зариманиинь хоолойгоо тэжээхэ гээд, һуранагүй.

Юнескын абаһан мэдээнэй ёһоор, капиталистическэ оронуудта 700 миллион хүн үзэг бэшэг мэдэхэгүй юм гэхэ гү, али дэлхэйн наһа хүсэһэн бүхы хүн зоной 44 процентнь уншажашье, бэшэжэшье шадахагүй байна.

Үхибүүдые хамгаалха уласхоорондын үдэрые тэмдэглэжэ байхадаа советскэ хүнүүд үхибүүдые хамгаалха тэмсэлэй улам үргэдэжэ байһаниие сэдьхэлээ ханан тэмдэглэнэ. Дэлхэйн алишье орондо үрэ хүүгэдэйнгээ ами наһые абархын, үхибүүдээ эрдэм номтой болгохын, яһатан бүхэнэй, арад бүхэнэй хоорондоо эбтэй, хани барисаатай байха үзэл сурталаар багашуулаа хүмүүжүүлхын түлөө эхэнэрнүүд шангаар тэмсэжэ байнхай.

Эхэнэрнүүдэй национальна организацинуудта нэгэдэһэн хэдэ миллион эхэнэрнүүд суглаа, митингнүүдые үнгэргэжэ, демонстрацинуудта гаража, үрэ хүүгэдэйнгээ ами наһые абарха эрилтэ правительствода, парламентдаа, нютаг нютагайнгаа засагуудта табина.

СССР-тэ атомна, водородно буу зэбсэг туршалгые нэгэ талаһаа болюулха тухай Советскэ правительствын тогтоолые хилын саанахи оронуудай олон тоото организацинуудта ороһон эхэнэрнүүд халуунаар амаршалан һайшаана.

Бүхы дэлхэй дээрэ эхэнэрнүүд үрэ хүүгэдэйнгээ ами наһые аршалан хамгаалхын, атомна дайнай аюулые саралсахын, үлэсхэлэн хооһон байдалһаа гарахын, үбшэн зоболонһоо хахасахын тулада нэгэн эрмэлзэлгэтэйгээр тэмсэжэ байна.

(ТАСС).

Үдэр-үдэрэй һонинууд

Полевой стандаа культбазатай

Кударын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхоз энэ жэлдэ механизаторнуудтаа шэнэ культбаза барижа үгэбэ. Полевой хүдэлмэриин түрүүшын үдэрһөө механизаторнууд һайнаар түхеэрэгдэһэн культбазынгаа уужам, һаруул таһалганууд соо байрлаа. Тэндэнь гоёор шэмэглэгдэһэн улаан булан толорно. Улаан булан соо элдэб плакат, уряа лозунг, шатар, даам, домино гэхэ мэтын наадан, хүгжэмэй инструмент, библиотекэ бии. Механизаторнууд сүлөөтэйдөө тэндэ орожо, сагаа культурнаар үнгэргэнэ. Культбазынгаа дэргэдэ столовотой, бэеэ угааха душтай.

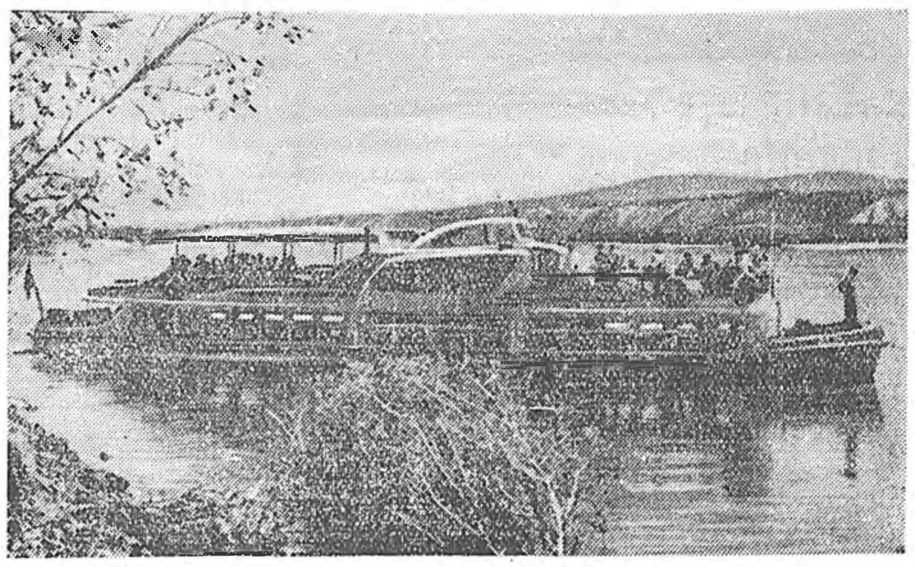
Энэ культбаза Перешеек гэжэ газарта түргэн аргаар—12 үдэр соо баригдаа.

Культбазатай болоһон Кировэй нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд аймаг соогоо эгээн түрүүн, 7 үдэр соо эртын тарилгые дүүргэһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кировэй нэрэмжэтэ колхозой механизаторнуудай культбаза.

Ф. Хандархаевай фототекст.

Үһанай трамвай

Нёдондо Сэлэнгэ мүрэн дээгүүр ябаха «Альбатрос» гэжэ пассажирска трамвай Улан-Үдэдэ асарагдаһан юм. Энэ шэнэ, угаа зохид таатай суднын ерэхэдэ манай эндэхи зон һайшааһан, һонирхоһон байна.

Хэрбээ «Альбатрос» судна үнгэрһэн жэлдэ город шадарай районуудта ябажа, хүнүүдые зөөһэн байгаа һаа, энэ жэлдэ Сэлэнгэ шадарай холын аймагуудта ябажа эхилбэ. Жэшээнь, Байкало-Кударын, Кабанскын, Прибайкальска, Сэлэнгын, Иволгын аймагуудай ажалшадые зөөхэ байна.

Мүнөө жэл шэнэ судна жолоодон ябуулха мэргэжэлтэй хүнүүд энэ трамвайда хүдэлжэ эхилбэ.

«Альбатрос» гэжэ үһанай трамвай Улан-Үдэһээ Сэлэнгын адагай Харауз пристань һаяхан ошожо ерэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Альбатрос» трамвай аянда гараад ябана.

Д. Балдановай фототекст.

Хүүгэдтэ хэрэглэгдэхэ мебель

Улан-Үдын Серовой нэрэмжэтэ олзоборилгын артель 1958 ондо хүүгэдтэ хэрэгтэй 2500 мянган түхэригэй элдэб мебель гаргаха гэжэ хараалһан байна. Мүнөө энэ артель хүүгэдэй һууха стул, стол хэжэ эхилээ. Мүн хүүгэдэй креслэнүүдые гаргадаг болобо.

Энэ үедэ мебель хабсаргаха, үнгэлхэ цех баригдажа байнхай. Тэрэнь август һарада ашаглалгада оруулагдаха юм.

И. Елшин.

Эрхим гахайшан

Ульяна Фадеевна Патрахина XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо табадахи жэлээ гахайшанаар ажаллажа байна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ Ульяна Патрахина эхэ гахай бүриһөө 23 поршоонхо абажа, гарза хоролтогүйгөөр тэжээжэ шадаа.

Энэ жэл Ульяна Фадеевна 11 гахайһаа 94 поршоонхо абаад, бүрин бүтэнөөр түлжүүлжэ байна.

— Жэлэй дүүрэтэр 150-һаа үсөөн бэшэ поршоонхо абахаб,—гэжэ Ульяна Фадеевна хөөрэнэ.

Л. Гомбоев.

Мухаршэбэр.

Хомор ушар

Гүүнэй эхирлэхэ гээшэ тон хомор гэлсэдэг. Гэбэшье, иимэ һонирхолтой ушар Иволгын аймагай «Улаан Оролго» колхоздо болобо.

Май һарада энэ колхозой адуунда ябаһан нэгэ гүүн хоёр унага гаргажархёо. Унагадынь һайнаар түлжэжэ, мүнөө үдэрэй дулаанда эхээ тойрон тангаршаан харайлдана. Һүтэй байхын тулада адуушад эхыень һайнаар эдеэлүүлжэ байна.

А. Сельверовэй фото.

Олон үхибүүдтэй эхэнүүд шагнагдаба

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1944 оной августын 18-һай Указай үндэһөөр олон хүүгэдтэй эхэнүүдые «Эхын алдар» орденуудаар, «Эхын медаль» гэжэ медальнуудаар СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө шагнаба.

Яруунын аймагай Исинга тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Х. Б. Агванова, Мухаршэбэрэй аймагай «Дружба» колхозой гэшүүн М. Б. Трофимова, Бичурын аймагай Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн И. И. Лазарева, Прибайкальска аймагай Соболиха тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр М. А. Перевалова гэгшэд 9 үхибүү түрэжэ хүмүүжүүлһэнэйнгээ түлөө «Эхын алдар» гэжэ 1-дэхи шатын орденоор шагнагдаба.

Найман үхибүү түрэжэ хүмүүжүүлһэн 11 эхэ «Эхын алдар» гэжэ 2-дохи шатын орденоор шагнагдаа. Тэдэнэй тоодо Сэлэнгын аймагай Билютай тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Б. Ж. Дондукова, Баунтын аймагай «Путь к коммунизму» колхозой гэшүүн Ш. А. Гуржапова, Яруунын аймагай Телемба тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Д. Т. Ширапова болон бусад бии.

Долоон үхибүү түрэжэ хүмүүжүүлһэнэйнгөө түлөө «Эхын алдар» гэжэ 3-дахи шатын орденоор 26 эхэ шагнагдаба.

«Эхын медаль» гэжэ 1-дэхи шатын медаляар 61 эхэ, «Эхын медаль» гэжэ 2-дохи шатын медаляар 101 эхэ шагнагдаһан байна.

РСФСР-эй түрүү һууриин түлөө

Саратов. Эхэнэрнүүдэй дунда шатараар РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үргэлжэлһөөр. Мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаһан Борисенко Архангельскын түлөөлэгшэ Тимофееватай тэнсээ. Удаань нүхэр Борисенко 6-дахи уулзалгадаа Шадурын (Курск) шанга добтолгые диилэжэ шадангүй, баһа тэнсээ.

Бурят-Монголой шатаршан Гармаева Ивашинае (Куйбышев) шүүгээд, Крохинатай (Петрозаводск) тэнсээ. 7-дохи уулзалгада спортын мастер Гурфинкельтэй уулзаад, абаһаар һайн наадажа, хүбүүень шүүгээд байтараа, алдуу хэжэ, шүүгдэшоо.

Манай залуухан шатаршан Игумнова Глинская (Краснодар), Крохина (Петрозаводск) гэгшэдые шүүгээд, Ивашинатай тэнсээ.

7-дохи уулзалгын дүнгүүдэй ёһоор, Борисенко (Свердловск) 6-һаа 5 очкотой, Гармаева 7-һоо—4,5 очкотой, Шадура (Иркутск), Игумнова, Сироткина (Новосибирск) 6-һаа—3,5 очконуудтай болоод байна.

А. Игумнов.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Франциин компартиин ЦК-гэй мэдүүлгэ

ПАРИЖ, майн 30. (ТАСС). Буу зэбсэгэй хүсөөр де Голлиие засаг түрын толгойдо табихабди гэжэ Алжирта буһалгаа үүдхэһэн генерал Массюгай мэдүүлһэн үедэ генерал де Голлиие правительствын толгойлогшоор томилхо гэһэн президентын шиидхэбэриие «болошогүйгөөр бэеэ үриһэн» ябадал мүн, тиигэжэ Национальна суглаан хадаа болохоёо болоһон байдалтай тохёолдобо гэжэ Франциин Коммунистическэ партиин Центральна Комитет тусхай мэдүүлгэ соогоо бэшэнэ. Национальна суглаан дотор, мүн бүхы Францидотор республикаяа хамгаалха эрмэлзэл эрид ехээр гаража байна гэжэ мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ. «Конституцяар табигдаһан хуули ёһоной сахигдахые, Национальна суглаанай республиканска диилэхи олонхидо түшэглэһэн правительствын дары сагаа байгуулагдахые оромнай хүсэнэ»,—гэжэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Франциин Коммунистическэ партиин Центральна Комитет «ходоодоо бэлэн байхыень, хамаг фашистска аашануудта эрид харюу үгэхыень, республикые хамгаалха шэнэ комитедүүдые байгуулхыень, Франциие сэрэгэй болон фашистска диктатурын гашуудал зоболонһоо, эшэгүүритэ муухай байдалһаа абархын тула элдэб янзын аргаар тэмсэхыень бүхы ажалшадые, бүхы демокрадуудые, бүхы патриодуудые хүндэтэйгөөр уряална».

Францидахи байдал

ПАРИЖ, майн 29. (ТАСС). Франциин парламентын партийна бүлэгүүд президент Котиин бэшэгые яаралтай түргэнөөр зүбшэн хэлсэжэ байна. Тэрэ бэшэг соогоо президент правительствые толгойлогшын тушаалда генерал де Голлиин кандидатурые дурадхаһан байгаа.

Тушаалһаа гараһан правительствын түрүүлэгшэ Пфлимленэй МРП-гэй («Арадай республиканска хүдэлөөн») партиин парламентска бүлэгэй заседани дээрэ мүнөөдэр үгэ хэлэхэдээ де Голль түрүүтэйгээр правительство байгуулха тухай тэрэнэй хэлэһэниинь мэдээжэ болобо.

Һаяхан эмхидхэгдэһэн «Республикые хамгаалха комитедтэ» оролсодог политическэ организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөө үнгэргэхын тула социалистическэ партиин ба радикалнуудай партиин парламентска бүлэгүүд заседанинуудаа таһалдуулаа.

ПАРИЖ, майн 29. (ТАСС). «Хүнэй эрхые хамгаалха лигэ» һаяхан мэдүүлгэ тунхаглаа. Парижай хүн зон үсэгэлдэр олоороо жагсаалда гаража, «хамаг добтолгоһоо республикаяа хамгаалхаар шиидэнги байһанаа мэдүүлээ, өөһэдынгөө нэгэдэлые болон хүсые харуулаа» гэжэ тэрэ мэдүүлгэ соонь хэлэгдэнэ. Хамаг үнэнтэ республиканецуудта түшэглэжэ, «республиканска институдуудые бэхижүүлээ, элдэб гүрдэлгэ уридшалан зайсуулая» гэжэ «Хүнэй эрхые хамгаалха лигэ» засагаархидые уряална.

ПАРИЖ, майн 30. (ТАСС). Ямар гуримаар засагые толгойлдог болохоо байһан тухайгаа генерал де Голль үсэгэлдэр мэдүүлгэ толилоо. Засагые баригша хайшан гээд болохо тухайгаа тэрэ республикын президент Рене Котида мэдээсэһэн юм. Энэ мэдүүлгэһээнь хаража үзэхэдэ, «орон доторой байдалай шангадангги байһые» хараадаа абан, тэрээндэ тон ехэ эрхэ түлөөлэлгэ нэгэ хэды саг соо олгохо эрилтэ де Голль хэһэн байна. Иимэ эрхэ түлөөлэлгэ парламент тэрээндэ олгохо ёһотой юм. «Гүрэн дотороо ёһо гурим һэргээхынь, урдаа табигдажа байһан зорилгонуудые дүүргэжэ шадахаар байхынь тулада гүрэнэй засагые шангадхаха» шухала гэһэн шалтаг де Голль урдаа барина.

Правительственна программын ямар байха тухай хэлэхэ болоо һаа, шэнэ конституци һанамжалан зохёохо хүсэлэнтэй байһан тухайгаа генерал де Голль соносхоо. Зоной дунда асуулта хэгдэжэ, энэ конституцинь һайшаагдаха ёһотой юм ха. Гүрэнэй засагта хамаатай конституциин дүримүүд хубилгагдажа, засагай гүйсэдхэхэ газарай эрхэ түлөөлэлгые шангадхахаар, колонинуудай арадуудтай Франциин харилсаанда хамаатай дүримүүдыень хубилгахаар де Голль хараална.

Тиигэбэшье, де Голль толгойлогшотой правительство байгуулха бэлэдхэл юрэ бусын гуримаар хэгдэжэл байһаар. Парламентска группануудай хүтэлбэрилэгшэдтэй республикын президент өөрөө хэлсээ хэжэ, тэдэ группануудай һанамжые мүнөөдэрэй турша соо тодорхойлхо гэжэ тухайлагдана. Удаань президент хэлсээ хэһэнэйнгээ дүнгүүдые де Голльдо мэдээсэхэ юм. Хэлсээнэй дүнгүүдэй де Голльдо таарамжатай байгаа һаань, тэрэ өөрөө кабинет байгуулжа эхилхэ байна. Де Голлиие парламентска группанууда дэмжэжэ үгөөгүй һаань Рене Коти президентынгээ эрхэ түлөөлэлгые хэрэглэхээ болихо юм гэжэ «Пари журналь» газетэ мүнөөдэр бэшэһэн байна.

ПАРИЖ, майн 30. (ТАСС). Правительство толгойлогшын тушаалда генерал де Голлиин кандидатурэ дэбжүүлхэ тухай ямар һанамжатай байһыень элирүүлхын тулада партийна хүтэлбэрилэгшэдтэй президент Рене Коти мүнөөдэр политическэ зүбшэл хэжэ эхилээ. Национальна суглаанай түрүүлэгшэ Ле Трокертэй, Республикын Соведэй түрүүлэгшэ Моннервильтэй, радикалнуудай болон радикал-социалистнуудай республиканска партиин түрүүлэгшэ Даладьетэй, социалистическэ партиин түлөөлэгшэд Ги Молле болон Дейксонтой президент мүнөөдэр уулзаа. Президенттэй хөөрэлдэһэнэй һүүлээр Ги Молле иигэжэ мэдүүлбэ. Хараа бодолоо тодорхойлхын тулада социалистнуудай парламентска группын заседани мүнөөдэр болохо.

Фашизмда эсэргүү демонстраци Францида болоно

ПАРИЖ, майн 30. (ТАСС). Үсэгэлдэр Франциин хэдэ хэдэн городто фашизмда эсэргүү олон зоной демонстраци болоо. Денен городто (Нор департамент) болоһон демонстрацида 10 мянган хүн, Лиондо—30 мянган хүн, Лориан городто (Морбиан департамент) —5 мянган хүн хабаадалсаа. Ла-Паллиста докёрнууд болон металлистнууд бага хан хугасаа соо забастовко хээ.

«Республикые хамгаалхаар эрид шанга зоригжолтой байхые, фашизм һэргээхэ гэһэн элдэб үнгын һэдэлгэдэ эсэргүүгээр тэмсэхые» Освенцимэй гитлеровскэ концлагерьта байһан хүнүүдэй нэгэдэл Национальна суглаанай депутадуудта уряатайгаар хандаһан байна. Бухенвальд гэжэ гитлеровскэ үхэлэй лагерьта байһан хүнүүд мүн иимэ уряатайгаар парламентын гэшүүдтэ хандаһан байна.

Аюулгүйн Соведтэ Тунис хандаба

НЬЮ-ЙОРК, майн 30. (ТАСС). Юнайтед Пресс Интернейшнл агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, доро дурсагдаһан асуудал хаража үзэхэ гүйлтатайгаар Тунис ООН-эй Аюулгүйн Соведтэ хандаа, «Алжирай газар дээрэ байдаг французска зэбсэгтэ хүсэнүүдэй, 1958 оной майн 19-дэ зэрхэг түримхэй ябуулга хэһэн тухай Тунисай гомдол».

Тунисай гомдолые хаража үзэхын тулада Аюулгүйн Совет майн 30-да гү, али июнийн 2-то суглараха гэжэ тухайлагдана.

Генерал де Голль правительство байгуулха дурадхал хүлеэн абаба

ПАРИЖ, майн 30. (ТАСС). Франс Пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, үсэгэлдэр үдэшэ Франциин президент Коти шэнэ правительство байгуулхыень генерал де Голльдо хуулита ёһоор дурадхаа. Энэ дурадхалыень генерал де Голль хүлеэн абаа гэжэ тус агентство мэдээсэнэ.

ШҮҮБЭРИНҮҮДЭЙ ТИРАЖ ДҮҮРЭБЭ

РСФСР-эй шүүбэритэ лотерейн тираж дүүрэбэ. Лотерейн гуримай ёһоор тиражай болоходо хамта дээрээ 400 миллион түхэригэй 14 миллион шүүбэринүүд бууба. Тэдэнэй тоодо «Волга» гэжэ 100 автомашина, 300 «Москвич» автомашина, бусад олон үнэтэ зөөри бии.

Тираж үнгэргэхын тулада РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведээр баталагдаһан комисси шүүһэн билетүүдэй, серинүүдэй номернуудые шалгажа, мүн шалгалтын таблица хэблэлдэ толилхо бэлэдхэл хэжэ байнхай. Шүүбэринүүдэй таблица «Советская Россия», «Труд» газетэнүүдтэ һаяар толилогдохо.

(ТАСС).

Удхаараа адлишуу ород-бурят оньһон үгэнүүд

IV. Ажал хүдэлмэри тухай

1. Без труда не вынешь и рыбку из пруда;
чтобы рыбку съесть, надо в воду лезть;
не поклонясь до земли и грибка не достанешь;
не замочив руки, не умоешься;
не бравши за топор, избы не срубишь;
не разгрызть ореха — не съесть ядра.

Бэлэхэнээр бээлэйшье оёхонь бэрхэтэй;
ажалгүйгөөр алганаш барихагүйш;
хүлһэ гаргангүй ажал хэдэггүй,
хүдэһэ хайшалангүй дэгэл оёдоггүй;
загаһа эдихэ дуратай һаа,
заал һаа уһанда орохо.

***

2. Взялся за гуж, не говори, что не дюж.

Зай гэбэл — зуу үгы.

***

3. В колхозе язык не в зачет, кто работает — тому и почет.

Артельдээ амаараа туһалангүй,
ажалаараа, гараараа туһала.

***

4. Волка ноги кормят.

Ябаһан хүн
яһа зууха;
шонхорые далинь эдеэлүүлдэг,
шоные хүлынь эдеэлүүлдэг;
ябаһан нохой
яһа химэлдэг.

***

5. Работай боле — и тебя помнить будут доле.

Ажалша хүн
арад зондоо хүндэтэй,
хүдэлмэришэ хүн
хүн зондоо хүндэтэй;
хүдэлмэришэ хүн
хүндэ ехэтэй,
зайран хүн
залхууда тоотой;
ажалша хүн нэрээ нэмээхэ,
аашатай хүн хүндэеэ буураха.

***

6. Работать не покладая рук.

Унаһан малгайгаа абангүй хүдэлхэ;
тархяаш үргэхэ забгүйгөөр хүдэлхэ.

***

7. Труд человека кормит, а лень портит;
не просит ремесло хлеба, а само кормит;
кто пахать не ленится, у того и хлеб родится;
не потопаешь — не полопаешь.

Гар хүдэлөө һаа,
аман хүдэлхэ;
хүдэлмэри хэбэл садхалан,
хүнжэлдэ оробол дулаахан;
һү халааһан хүн тараг үлеэхэ;
ябагаар суглуулһан зөөри
ялаар ошохогүй;
хабатай бэрхээр хүдэлбэл,
хармаан хооһон байхагүй.

***

8. Трудовая денежка плотно лежит;
чужая — ребром торчит;
даровой рубль дешев, наживной дорог.

Хүдэлжэ олоһон —
Хүдэр бүхэ.

***

9. Умел начать — умей и окончить;
задумал бежать, так нечего лежать.

Һанаһан хэрэгээ орхихогүй,
һарбайһан гараа татахагүй;
эхилбэл—дууһаха хэрэгтэй,
бэдэрбэл — олохо хэрэгтэй;
үйлүүлжэ шадабал, болюулжа шада,
уяжа шадабал, тайлажа шада.

***

10. Хочешь есть калачи, так не сиди на печи;
хочешь жить счастливо—паши не лениво.

Мяха эдихэ дуратай һаа,
малаа һайнаар хараха.

V. Эрэлхэг зориг тухай

1. Мужественный пеняет на себя,
малодушный — на товарища.

Эрэлхэг хүн өөртөө гомдодог,
үлбэр хүн нүхэртөө гомдодог.

2. Не силою дерутся, а уменьем;
разум силу победит;
хитростью поймаешь даже льва,
силою не поймаешь и сверчка.

Гарай хүсэн ганса хүүтэ,
сээжын хүсэн сэрэг хүүтэ;
аргата арбан тэргэ хэбэ,
хүшэтэ нэгэ тэргэ хэбэ.

***

3. Он из песку веревки вьет;
он и с камня лыки дерет;
на обухе рожь молотит, из мякины кружево плетет;
его и в ступе пестом не попадешь.

Бүтүүе тайлаха,
бүхэлиие тааха хүн;
нарин зүүнэй һүбөөр
нара, һара харама һүбэлгэн;
үндэгэнэй хальһанһаа
үһэ зулгаадаг хүн;
шубуунһаа ураг һаадаг,
шулуунһаа үһа гаргадаг;
элһээр дээһэ томохо хүн.

***

4. Смелость города берет;
смелость силе воевода;
смельство лучше богатырства.

Зориг ехэтэ
зэмсэг ехэтые илаха.

***

5. Смелый там найдет, где робкий потеряет.

Зоримгой һаа,
зол олохо,
дүүлгэр һаа,
дүрсөө алдаха.

***

6. Снявши голову, по волосам не плачут;
в драке волос не жалеют.

Хүүхэнээ үгэһэн хүн
Һыхыень харамнадаггүй юм.

7. Трус умирает тысячу раз, а храбрец — один раз.

Аймхай хүн арба үхэдэг,
зүрхэтэй хүн нэгэ үхэдэг.

Ц. Будаев.

Редактор **Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.**

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни и экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35.14, культуры и быта — 34-05, писем трудящихся и переводов—24.74, корректорская—32-67, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н 00744. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 151.